

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИИ

2014 сыл
Тохсунньу
22 күнэ
Сэрэдэ
№ 7-8 (10964)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

Улуус нэһиликтэригэр

Ахсынньы ый бүтэһик нэһиликтэригэр нэһилиэк обществонноһа (женсовет, инбэлииттэр, ветераннар, оҕолор сэбиэттэрэ) уонна тэрилтэлэр отчуоттара буолла.

Ахсынньы 24 күнүгэр нэһилиэк баһылыга отчуоттаата. Бу күн «Хомус» сыннаһан киинигэр элбэх киһи мустубут. Нам

үлэлирин, икки ардыларыгар олус көмөлөһөлөрүн, оскуолабыт инвестицияга киирбитин, онно нэһилиэкпит дьонно көмөлөспүтүгэр, общественность көмөтүн чорботто. Бүтэһик наһараадалааһын буолла. Элбэх оҕолоох ыал ийэлэригэр түөскэ аннылар бэлиэ уонна дастабырыанна туттарылынна. Герой-ийэбэ, уһун сылларга доярканан үлэлээ-

кэккэ ситиһиилэрдэннилэр: Эрик Романов (30 кг) 1 миэстэ, Осипов Руслан (41 кг үөһэ) 1 миэстэ, Гуляев Айаал (41 кг) 2-с миэстэ, Протопопов Уххан (38 кг) 3-с миэстэ. Төһө да миэстэлэспэтэхтэрин иһин 5-6 круг тустан Баишев Айсен 22 киһлэбэ 5-с миэстэ, Саввинов Дьулурхан 26 киһлэбэ 6-с миэстэ буолдулар. Нэһилиэк обществонноһа, депутаттара, тэрилтэ үлэһиттэ-

Бэлиэ түгэн

Тохсунньу 14 күнүгэр Модут нэһилиэгин дьаһалтата (б.а. Шамаев Г.Н.) уонна Охлопков И.С. аатынан сыннаһан киин (дир. Попова-Ядрихинская С.Н.) тэрийиилэринэн Тыва сиригэр сайдытын сылын түмүктүү уонна Культура сылын аһар үөрүүлэх тэрээһин буолан ааста. Бываһынныгы нэһилиэк баһылыга Шамаев Г.Н. эбэрдэ тыһынан саҕалаата. Сыл түмүктэрин билиһиннэрдэ, махтал тыһынын эттэ, кэлэр сылга таһаарылаах үлэни баһарда, түмсүүлэх буоларга ыһырдэ. Библиотека үлэһитин ветераныгар Протодьяконова А.Г. Са-

А.П., Шадрин Д.А. грамоталары, өйдөбүннүк бэлэхтэри анаата. «Манньык тыва сиригэр биер да өрөбүлэ суох ыарахан үлэһиттэн толлубакка, күннэтэ туруулаһан үлэһит дьон баар буоллаһтарына тыва сирэ сайдыа», - дьин баһа санаатын эттэ.

Тэрээһин 2-с чааһыгар баһылык солбуйааччыта Говоров С.М. Модут нэһилиэгэр Культура сыла аһыллыбытын биллэрдэ, олохтоох дьаһалта, нэһилиэк обществонноһун, депутаттар сэбиэтэрин ааттарыттан мустубут дьону эбэрдэлээтэ. Сыана, үлэ педагогическай ветерана Лукинова Е.А. кэлбит 2014 сылга культура сайдытыгар аһаһыт үлэлэр тэтимнээхтик баралла-

ТАҤААРЫЛААХТЫК ҮЛЭЛИЭХХЭЙИН

улуһуттан баһылык солбуйааччыта Степанов Николай Николаевич сырытта. Баһылык Зырянов А.И. лоп-бааччы дьонго тийимтиэ гына сыллаабы үлэтин кэпсээтэ. Отчуот кэнниттэн барыта 9 боппурус киирдэ: от тийимтигэр салаа суолун аһары, ыччаты хотон үлэтигэр сыһыары, олохтоох автобус нэһилиэк иһигэр киириитин, дьылэри благоустройства киллэри. Уопсайа 7 киһи баһылык Зырянов А.И. үлэтин биһириилэрин

уонна бэйэлэрин баһа санааларын эттилэр. Турантаева М.Н. баһылык Зырянов А.И. үлэтин биһириин, общественноһы бэйэтин тула түмүтүн бэлиэтээтэ. Өссө да үлэтигэр ситиһиилэри баһарда. Григорьев А.Н., спортсалаа директора, Халдеев Иван Гаврильевич параолимпеецтар хамаандаларын чилиэнэ буолбутун туһунан эттэ. Нэһилиэк дьонно барыта олус үөрдүбүт уонна ытыс таһынытын добуһуолаатыбыт. Бары тэрилтэлэр, общественность өссө күүскэ баһылыкты Зырянов А.И. тула холбоһон, өссө таһаарылаахтык үлэлиэххэйин дьин ыһырдэ.

Оскуола директора, эдэр, перспективнэй киһибит Баишев Дь.И. олохтоох дьаһалтатын кытта олус сибээстээхтик

бит Азарова М.В. «Тыва хаһаайыстыбатын ветерана» бэлиэни, уһун сылларга биригэдирирдээбит, трактористабыт, сылгыһыттабыт, «Бүтэй иһэ» б/х баһылыгар, убаастыыр киһибиитигэр Новгородов Петр Яковлевичка «Тыва хаһаайыстыбатын туйгуна» бэлиэни, уһуннук үлэлээбит кадровай булчуптугугар Дмитриев С.С. Булт хаһаайыстыбатын департаментын Бочуотунай грамотатын, Гуляев С.С., Соловьев В.П. улуус Махтал суруктарын туттардылар. Онон хойукка диэри буолбут нэһилиэкпит отчуота үөрүүлэх быһыыга-майыга түмүктэннэ.

Оскуола оҕолоругар Үөдэй нэһилиэгэр Дед Морозу бириһигэр хапсаҕайга күрэхтэһии буолла. Манна биһиги оҕолорбут

рэ үлэтэ суох оҕолоох ыалларга бэлэх онордулар. Баһылыкпит бириһигэр оҕолорго елка ооньууругар күрэх буолла.

Ахсынньы 20 күнүгэр оскуолабытыгар төрөспүт комитетта уонна музей үлэһитин тэрийиитинэн «Мин төрүччүм» дьин оҕолорго төрдүн-уһун, төрүччүтүн билиитин ханатарыгар үчүгэй, сэргэх тэрээһин буолан ааста. Сүүрбэ биер дьин кэргэн төрүччүтүн араас таһымнаахтык, дьэрэкээник ойуулаан, хаартыскалаан, уруһуйдаан онорбуттар. Кылаасан хас да оҕо бэйэлэрэ кэпсээн төрүччүлэрин билиһиннэрдилэр. Күрэх быһытынан түмүк тахсытыгар бастакы миэстэни 2-с кылаас үөрэнээччитэ Петрова Вика ылла. Төрөспүт комитетта сыһын аһын «Төрүччү» күрэхтин бытары былааннаата. Үчүгэй, ситэриллибит үлэлэри музейга, архыыпка туттарарга быһаардылар. Манньык оҕо-урууга наадалаах, туһалаах тэрээһин буолара инники көлүөнэ саха буоларын, саха омуга сүппэттигэр биер төһүү күүс буолара биллэр.

Депутаттар 7 кырдыаҕастарга, инбэлииттэргэ «Арчы» хаһыат сурутуутун спонсордаатылар.

**П.И. СКРЯБИНА,
Партизан**

Мин манньык этиллээхпин

Дьэ, бу сайын тыва сиригэр спорттивнай ооньууларыгар өтөрүнэн кэлбэтэх элбэх ыалдыгы күүтэбит. Балдыттаны, ханнык баһарар саха ыалын үгэһинэн, бэйэ бодобутун, дьибит иһин-таһын өрө тардынан көрсүөхтээхпит. Ол гынан баран, мин санаабар, аан бастаан ааптыгыгар-суолбутугар болдомтобутун уруоһа баар этэ. Намга киириитгэ аарканы саһардан (кыра сыһылаах да буоллар) онорбуттара, онно НАМ дьин улахан буукубанан суруйбуттара хайһаалаах. Ол эрэри, ооньуу эмблемэтигэр, атын

НАМЫ НАМ ДИЭ БИИ!

да атрибуткаларыгар «НАМ-ЦЫ - 2014» дьин суруллубут (хаһыакка, ватсапка көрдөххө). Бу хаһан араасар - ЦЫ сыһыары эбитэ буолла? Ама, хайа да атын омук ити сыһыарыта суох Намы Нам дьин этиэ суоҕа дуо? Син саха араадыһытын нууччалыы таһаарытыгар күн-дьыл туругун кэпсиһиллэригэр «в Наме» диһиллэр ээ! Ону баара бэйэбит онно болдомто уурбаппыт. Мин бу сайын «Дьулурванна» Манчаары ооньууларынан ситимнээн Чурапчыны «Чурапчы» дэтимэн, биһиги Нам дьин буо-

луохпут диэбитим да, сыһыспыт эбиһин. Туһааннаах дьонтон ыйыһытым, хойутаабыккын, биһигэрмитэ ыраатта дьин «уоскупуттара». Ол үөһэни хамыһыһыа ба биер да сахалыы санаалаах, саҕалаах киһи суох буолла дуо? Билэр дьоммун кытта санаабын үлэһиннэхпинэ сөпсөһөллөр, онон саһата суох хааларым сатамат. Ити алҕас көнөрүгэр билигин да кэм баар курдук. Улуус олохтоохтору, аһааччылар мин санаабын өйүөхтэрэ дьин эрэнэбин.

Василий СИВЦЕВ, Хамаһатта

ТЫА СИРИН САЙДЫТЫН СЫЛЫН ТҮМҮКТЭЭНИН, КУЛЬТУРА СЫЛЫН АҤЫ

ха республикатын Культураҕа уонна духуобунаска министрствотун Бочуотунай грамотатын, улуустаабы библиотеке, Модут нэһилиэгин дьаһалтатын махтал суруктарын туттарда.

Оскуола директора Гуляев В.И. Тыва сиригэр сайдытын сыла 4 сылга салгы барарын, кэлбит Дьөһөгөй сыла саха омугар убаастанар кыыл буоларын бэлиэтээтэ. Нэһилиэк олохтоохторугар доруобуйаны, таһаарылаах үлэни баһарда уонна оскуола сүрүн ситиһиилэрин билиһиннэрдэ. Тэрилтэ 21 үлэһитигэр Үөрэх, тыва хаһаайыстыбатын министрстволарын, Нам улуһун тыва хаһаайыстыбатын управлениетин, оскуола администрациятын уонна профсоюз комитетин грамоталарын, махтал суруктарын, харчынан биризмийэлэри үөрүүлэх быһыыга-майыга туттарда.

Участковай амбулатория сэбиэстэйэ Тихонова О.Л. сыл түмүгүнэн балыһа медицинскэй көмөнү онорууга былаанын 100% толорбутун иһитиннэрдэ. Ветеран үлэһиттэри Осипова С.И., Дьяконова Л.Н. махтал суругунан, бэлэхтэринэн наһараадалаата.

«Кэнчээри» оҕо саадын профкомун председателэ Сивцева Е.С. уонна Васильева А.М. детсад обществоннай олоһор көхтөөхтүк кытталарын иһин А.Н. уонна В.И. Ядрихинскайдарга, М.М. уонна А.И. Новиковтарга махтал суругу, бэлэхтэри үтүө алгыс тыллаах туттардылар.

«Туналгы» КИХ бэрэссэдээтэлэ Дьяконова М.Р. сыл түмүгүнэн кооператив тутаах үлэһиттэригэр Шадрин Н.И., Готовцева В.В., Кривошапкина

рыгар баһарда.

Охлопков И.С. аатынан сыннаһан киин директора Попова-Ядрихинская С.Н. сыана ветераннарыгар Охлопкова А.Г., Новгородова А.И., Шапошникова А.И., Катакинова Л.Н., Попова Н.И., Дьяконова Л.Н., Тихонова Л.Н., Осипова С.И. махтал суруктары, Модуттан төрүттээх эстрада тахсан эрэр чаһылхай сулуһугар Колесова А. бочуотунай грамотаны, Саһа, Андрей Васильевтарга, «Саһарба, хотуой» мини-театр, «Күбэй» дьахтар ансаамбылын салаааччытыгар Куличкина-Шамаева Е.П., «Дабан», «Модутчаана» үңкүү бөлөхтөрүн салаааччытыгар Шамаева М.В., түөлбө салаааччыларыгар Петрова А.Г., Сивцева Т.И., Чирикова С.С., Гуляева М.С. грамоталары, бэлэхтэри туттартаата.

Наһараада кэнниттэн «Саһарба, хотуой» мини-театр, «Күбэй» дьахтар ансаамбылын, «Дабан», «Модутчаана» үңкүү бөлөхтөрүн, нэһилиэк сыанатын ветераннарын, ыччаттарын күүстэринэн турбут улахан кэнсир мустубут дьону сөхтөрөр гына үрдүк таһымнаахтык буолла. «Кырдык даһаны олус талааннаах дьонноох, ыччаттаах эбиһит», - дьин китээн тутта санаатыбыт. Олохтоох культура үлэһиттэре сыһын аайы саһаттан саһа сүүрэни киллэрэн улууска, республикаҕа ыһыттар тэрээһинэргэ ситиһиилээхтик кытталлар. Бу курдук Модут дьонно өрө көтөбүллүүлээхтик кэлбит Дьөһөгөй сылын көрүстүбүт, үлэбэ-хамнаска турунубут.

А.Г. КОРЯКИНА, Модут

Нэһиликтэр баһылыктарын отчуоттара

Тохсунньу 15 күнүгэр «Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылыгы А.Г. Новгородов отчуота буолла. Мунньахха улуус баһылыга А.П. Атласов кыттыны ылла. Быйыл отчуоту истэ сааланы толору киһи кэлбит.

рын иһитиннэрдэ, бу түөлбөҕө олорор кырдыаҥар чэпчэки төлөбүрдээх социальный такси сылдыарыгар наадыллар эбит. Баһылык отчуотун истэ оскуола үөрэнээччилэрэ, студеннар кэлбиттэрэ кэрэхсэбиллээх. Нам 2 №-дээх оскуолатын 11 кылааһын үөрэнээччитэ, приютка олорор Тимофей Николаев приютка телевизор наадатын эттэ. Онуоха баһылыгы социальный боппуруостарга солбуйааччы С.П. Ядрихинский бу боппуруос быһаарыллыаҕа диэтэ. Салгыы

кыттыбаттарын эттэ, «Чолбон» маҕаһын аттыгар олорор ыаллар олбуордарын көннөрүндөр кыахтара суоҕунан бу олбуору көннөрөрү туруоруста. «Тул-лукчаан» детсад сэбиэдиссэйэ Р.П. Макарова Ст. Платонов уул тротуар наадатын эттэ, уулуссалар туруктарын көрүүххэ наада диэтэ. И.И. Готовцев туугуну тааһынан, тимиринэн ыттыны саҕалыахха наада диэн этии киллэрдэ, муос оноһуктарынан дьарыктанар дьону өйөөн улахан оноһуктары онороллоругар

Улуус баһылыгы колонката

ААСПЫТ НЭДИЭЛЭБЭ

ААҒААЧЧЫ, ДОРООБО!

Бэнидиэнньиккэ планеркалар кэннилэриттэн улуус прокуратуратын кытта федеральной, республиканской сокуоннарга улуус дьаһалтата ылыммыт дьаһаллара сөп түбэһиилэрин, тулаайах оҕолору дьээнэн хааччылыы о.д.а. тула кэпсэтии барда. Ол түмүгэр ый үһүс чэппиэригэр улуус баһылыга кыттыылаах прокуратура предписаниелары толоруу, юридическэй өттүнэн энкилэ суох буолуу тула мунньахтары ытыгарга сөбүлэстибит.

Оптуоруньукка «Адгезия» ХЭО салалтатын кытта 3000 миэстэҕэ стадиону тутуу тула кэпсэтии барда. Манна 317 мөл. солк. көрүллүбүтүтүн ааспыт сылга 91 мөл. солк. счоттарыгар түһэн стадион оборудованиетын (таблотуттан стадион хонуутугар тийэ) Санкт-Петербурга сакаастаабыттар, стадион олбуора Дьокуускайга базаларыгар оҕоһулла сылдыар. Онон бу объект болдоһор бүтэрэ саарбахтаммат.

Мань таһынан, Модут Заправкага «Саханефтегазсыбытка» 1 мөл. 800 тыһ. солк. иһин-күүһүн төлөһүүтүн быһаарыстыбыт.

Сэрэдэҕэ ис дьыала улуустааҕы отделын ааспыт сыллааҕы отчуотугар кыттыны ыллым, онно этиллибитинэн уонна тус санаа-бар бары салаанан отдел куһаҕана суохтук үлэлээн кэллэ. Бэйэтин группатыгар 9-с миэстэ, республика ортолор ахсааннарыгар киирбит. Ааспыт сылга буруйу оноруу 30% намтаабыта эмиз үчүгэй.

Ити күн Ленскэй нэһилиэк баһылыгы отчуотугар сырыттым, үлэтэ биһирэннэ, благоустройствоҕа, парканы чөлүгөр түһэригэ этиилэр киирдилэр.

Чэппиэргэ Дьокуускайтан «Форт+» (сал. Лукин Е.Е.) тэрилтэ тахсан оскуолаарга харабыллааһыны хааччылыыга, аутсорсинга (штаты таһынан өнгөнү оноруу) этиилэрин биллэрдилэр. Ити күн Бэчээт департаменттан тахсан тохсунньу 30-31 күннэригэр улууска республика Бэчээтин күннэрин ытты тула кэпсэтии барда. Омскайтан салаллар «Енисей» корпорация бэрэстэбииттэллэрэ саппаас чаастары баттарыга этиилэрин аҕалыттар, ол үөрөтүллэ сылдыар. Киэһэ өттүгэр «Биир ньыгыл Россия» олохтоох салаатын учарата суох конференциятыгар 1 Хомустаах баһылыгы быһаарыгар биир санаанан билгитин баһылык эбээһинэһин толорооччу Жирков В.Г. кандидатурага өйөннө.

Субуотаҕа Хамаҕатта нэһилиэгэр «Спортсменнар баалларыгар» кыттыны ыллым. Манна спорт министрин солбуйааччы В.В. Агафонов, «Управление спорта» ГБУ салайааччыта Н.Г. Цыпандин тахсан спортсменнары чиэстэтилэр.

Александр АТЛАСОВ

Миграционная служба информирует

«КОДЕКС РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ ОБ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЯХ» ОТ 30.12.2001 № 195-ФЗ (РЕД. ОТ 28.12.2013)

(с изменениями и дополнениями, вступил в силу с 10.01.2014)

После 30-дневного срока юридических лиц – от двухсот наступления обстоятельств, для выдачи (замены) паспорта граждане привлекаются к административной ответственности.

Статья 19.15. Проживание гражданина Российской Федерации без документа, удостоверяющего личность гражданина (паспорта)

1. Проживание по месту пребывания или по месту жительства в жилом помещении гражданина Российской Федерации, обязанного иметь документ, удостоверяющий личность гражданина (паспорт), без документа, удостоверяющего личность гражданина (паспорта), или по недействительному документу, удостоверяющему личность гражданина (паспорта), влечет наложение административного штрафа в размере от двух тысяч до трех тысяч рублей.

Статья 19.15.1. Проживание гражданина Российской Федерации по месту пребывания (временная прописка) или по месту жительства (постоянная прописка) в жилом помещении без регистрации

1. Проживание гражданина Российской Федерации по месту пребывания или по месту жительства в жилом помещении без регистрации либо допущение такого проживания нанимателем или собственником этого жилого помещения свыше установленных законом сроков влечет наложение административного штрафа на граждан в размере от двух тысяч до трех тысяч рублей; на нанимателя, собственника жилого помещения (физических лиц) – от двух тысяч до пяти тысяч рублей; на

юридических лиц – от двухсот пятидесяти тысяч до семисот пятидесяти тысяч рублей.

Примечание. Граждане Российской Федерации освобождаются от административной ответственности за административное правонарушение, предусмотренное настоящей статьёй, в случае:

- проживания без регистрации по месту пребывания в жилом помещении, находящемся в соответствующем населенном пункте субъекта Российской Федерации, если они зарегистрированы по месту жительства в другом жилом помещении, находящемся в том же или ином населенном пункте того же субъекта Российской Федерации;
- если они являются супругами, детьми (в том числе усыновленными), супругами детей, родителями (в том числе приемными), супругами родителей, бабушками, дедушками или внуками (в том числе приемными) жилого помещения, имеющего регистрацию по месту жительства в данном жилом помещении;
- если проживающие совместно с нанимателем или собственником жилого помещения лица являются по отношению к нему супругами, детьми (в том числе усыновленными), супругами детей, родителями (в том числе приемными), супругами родителей, бабушками, дедушками или внуками.

Прием граждан изменился: с понедельника по субботу с 09.00 ч. до 13.00 ч., обед с 13.00 по 14.00, после обеда обработка документов и выдача оформленных паспортов.

СЕЛО ЫЫППЫТ ҮЛЭТЭ БИҢИРЭННЭ

туһаныллыбат тутуулар, милиция эргэ дьэиэтэ, поликлиника аттыгар турар эргэ дьэиэтэ тоҕо көтүрүллүбэттэрин, уулуссаларга лаампалар эбии ыйаналларын, Минияров уул. турар быраһыллыбыт транспордар тоҕо ылыллыбаттарын, Октябрьскэй уул. тутуллан иһэн ситэриллэбэтэх таас детсад хаһан тутулларын, уулуссаларга бөх кутар урнарлар эбии туруоруллалларын, саҕа тутуллубут 28 квартиралаах таас дьэиэтэ таһыгар турар дьэиэлэргэ тупсары үлэтэ барарын, бэйдэи сылдыар ыттары утары туох үлэ барарын, Потапов уул. сайынгы уу турбата хаһан киирэрин, уопсай дьэиэлэр подъезгар тоҕо сылыгылыбатын, олохтоох телевидение тоҕо кестүбэттин о.д.а. ыйыттылар.

бу оҕо сорох дьэиэлэргэ уулуссалар аадырыстары, дьэиэлэр нүөмэрдэрэ ыйамматтарын, бөх быраҕар урна аҕыйаһын эттэ. ШПК 2-с курсун студена Виталий Матвеев студеннарга автобус бырайыаһын чэпчэтиэх буолбуктук, ол хаһан туоларый дьэиэтэ ыйытта. Онуоха улуус баһылыга А.П. Атласов быйыл чэпчэтии оҕоһуллубат, эһилигиттэн буолуоҕа, быйыл Түбөҕэ нэдиэлэҕэ иккитэ автобус сылдыаҕа диэтэ. 4 №-дээх «Чэйир» детсад сэбиэдиссэйэ И.В. Охлопкова детсад таһыгар тротуар наадатын эттэ. «Ипподром» түөлбө салайааччыта К.Я. Сивцева салайааччылары түөлбө үлэтигэр кытыарар наадатын иһитиннэрдэ, 6-с оонньууларга бэлэмнэнэн сибэкки расадаатын олуһуну ыйтан олохтоохха, тэрилтэлэргэ сибэкки олордоллоругар соруудахтааха, уопсай дьэиэлэр комеданнарын хамнастыахха диэн этии киллэрдэ. «Набережнэй» түөлбө салайааччыта М.М. Винокурова кини олорор уопсай дьэиэтэгэр куортамнаан олорор киһи элбэһин, кинилэр туох да үлэҕэ

салайыахха диэтэ. Р.С. Охлопков бобуу баарын үрдүнэн икки маҕаһын билгитин даһаны арыгы атылыгы туралларын эттэ, Аммосов уул. сайынгы уу турбатын туруоруста.

Тыл эппит дьон баһылыгы «Ленскэй нэһилиэк» МТ дьаһалтата сыл устата үгүс үлэни ыппытын, А.Г. Новгородов баһылыгынан талыллыаһыттан үлэ сөргөһүйүбүтүн бэлиэтэтилэр. Нам селотун баһылыгы отчуота биир санаанан «биһирибин» дьэиэтэ сыналана. Улуус баһылыга А.П. Атласов село баһылыгы отчуота үчүгөйдик ааспытынан эбэрдэлээн туран 6-с оонньуулары ыттыыга селону ыраастааһынга, тупсаран онорууга, кэлбит дьону дьэиэлэригэр түһэригэ, аһатыыга үгүс үлэ ыттыллыахтааҕа ирдэнэрин эттэ. «Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылыга А.Г. Новгородов түмүк тылыгар киирбит этиилэри, туруорсуулары барытын ылынан үлэни ыттыахпыт дьэиэтэ эрэннэрдэ.

В. РЫКУНОВА

МОДУТ ТЭТТИК СОНУННАРА

республика бастыһнарын иһигэр киирэннэр сертификат ылыллар. Кэлэр сылга өссө дьаныардаахтык үлэлэһэннэр чинчийиллэрин түмүгэ үрдүө диэн эрэнэбит. Мань тэнэ Винокурова Анига, Чирков Руслан английскэй тыл күрүбэр Нам улууһун хамаандатын чиэстээхтик көмүскээтилэр.

Кыһынгы сынналан кэмигэр спортивной оонньууга бэлэмнэнэн 5 оҕо Үөдэй интернатыгар олоронор анал эриллиини аастылар. Тохсунньу 5 күнүгэр Уус Алдан улууһун Найахы нэһилиэгэр ыттыллыбыт «Поёт агрошкола» ырыа күрүбэр вете-

ран учуутал Ядреев В.Г. бэйэтин тылыгар уонна мелодиятыгар айбыт «Ахтар, саныыр оскуола» сольнай ырыата «Приз зрительских симпатий» номинация кыайыылааҕа буолан, дипломунан наараадаланна. Химия, история, математика, нуучча тыла предметтэргэ БКЭ-ҕэ бэлэмнэниилэр буолдулар. Оскуола «В» категориялаах суоппар идэтин биэрэргэ лицензия ылыгытыгар үлэлэһиэхтээхтэр. Тохсунньу 14 күнүттэн саҕалаан боруобальыр БКЭ-лэр график быһытынан саҕаланнылар.

А.Г. КОРЯКИНА, Модут

АҒЫАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

Тохсунньу 31 күнүгэр Нам сэлэһиннэтигэр А.Ф. Шестаков аатынан СК буолаары турар 6-с Спортивной оонньууларга предпринимателлэри кытыарар, түмэр сыаллаах-соруктаах «Бизнес-форум» буолуоҕа. Манна «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов, улуус баһылыгы 1 солбуйааччы, предпринимателлэр бырааптарын уонна интэриэстэрин көмүскүүр Координационнай сэбиэт председателэ А.Я. Яковлев, «Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылыга А.Г. Новгородов, Роспотребнадзор салайааччыта Л.И. Ильина, СР предпринимательство уонна туризмна Министерствотун представительлэрэ кыттыны ылыахтара.

Бизнес-форум 3 хайысханан барыаҕа: «Общественное питание», «Размещение и благоустройство», «Досуг и развлечения». Нэһиликтэр предпринимателлэрэ, оонньуу кэмигэр өнгө оноруутугар кыттынан баҕалаах (аһылык, гостиница) чааһынай дьон кэлэн актыбынайдык кыттыны ылыахтара диэн тэрийээччилэр иһитиннэрдилэр.

С. ЭВЕРЕСТОВА

Улуус нэһиликтэригэр

Олунньу 8 күнүгэр Модут нэһилиэгэр көңүл тустууга аан дойду кылаастаах спорт маастара, Саха республикатын үөрэҕиригин туйгуна, Намнааҕы спортивной оскуола тренеры Алексеев Е.Н. үбүлүөйүгэр аналлаах улахан дьонго көңүл тустууга республиканскэй күрэх ыттыллар баһааннанар. Күрэхтэнээччилэр 9 ыйаһынга күрэх сылдыаһахтара. Бу күрэхтэһии VI-с спортивной оонньууга уонна Н. Тарскэй бириинигэр ыттыллар республиканскэй тустууга бэлэмнэни быһытынан буолар. Улууска комиссия тэриллэхтээх. Республика ааттаахтара кэлэллэрэ күүтүлэр.

«Туналгы» кооперативка (сал. Дьяконова М.Р.) 1 ынах төрөөтө. Сүөһүлэр туруктара үчүгэй. От саппааһа баар.

Тохсунньу 11 күнүгэр олохтоох ыччаттар (сал. Ядрихинский Н.П.) кэнсиэрдээн 9 тыһ. тахса солкуобай үбү киллэрдилэр уонна улууспут нэһиликтэринэн гастроллуу барарга былаанналар.

Орто оскуола сонуннарыттан билиһиннэрдэххэ, республика тааҕы «Инникигэ харды» научнай-практическай конференцияҕа 4 оҕо ситиһиилээхтик кытынна. Ол курдук, 9-с кылаас үөрэнээччилэрэ Винокурова Анига, Пахомов Ваня 4-с степеннээх дипломнар буоллулар. 8-с кылаас үөрэнээччилэрэ Чирков Руслан, Гуляев Сеня тыа хаһаайыстыбатын салаатыгар

**Спорт – дьулуур,
спорт – тулуур**

Улууһун, нэһилиэтин туһугар спорт сайдарыгар бэйэтин кылаатын, сатабылын киллэрбит, спорт маастарыгар кандидат, СР спордун туйгуна Ефим Гаврильевич Гоголев аатын үйэтитэр улуустаабы спартакиада 14 спорттивнай көрүнгүтүн бүтэһик күрээбэ Модут нэһилиэгэр ахсынны 22 күнүгэр буолан ааста. Хапсабай күрэхтэһиитигэр 14 хамаанда, 143 спортсмен кэлэн кытына. Улахан нэһилиэктэргэ Модут – 1 м., НПК – 2 м., I Хомустаах – 3 м., онтон кыра нэһилиэктэргэ Салбаг – 1 м., Бөтүг – 2 м., Таастаах – 3 м. буолдулар. Күрэхтэһиигэ 8 спордун маастары кытта кытыбыттар күрэхтэһи таһымын үрдэттэ уонна өрүс унуортан II Хомустаахтан күрэхтэһи хамаанда кэлэн, спортсменнар үчүгэй хапсыһыны көрдөрөннөр күрэхтэһиини сэргэхситтилэр. Салбаг нэһилиэгэр сана физкультура учууталынан үлэлээн эрэр Сергей Семенов элбэх спортмены кытыныннан кыра нэһилиэктэргэ үчүгэй көрдөрүү-

ХАПСАБАЙ ТҮҮҮЛГЭТЭ

нү көрдөрдө. Онон быйыл салгы манньк үлэлээтэҥиз Салбагнар бастыгнар ааттарыгар киириэн сөп эбит диин түмүккэ кэлэбит.

Күрэхтэһи чемпионнарыгар, призердарыгар мэтээл, грамота уонна анал бириистэр туттарылыннылар. Сүрүн күрэхтэһи таһынан 70 киилэбэ диэри уонна 70 киилэбэ диэри 12 бөбөс кытыбыттан Хатын-Арыыттан хапсабайга Саха республикатын спордун маастара Петр Сивцев кыайан «КСК-Регион» ООО ген. директора Кузьмин А.А. туруорбут телевизор бириһин ылла. 70 киилэбэ үчүгэй 8 бөбөстөн РФ, СР спордун маастара, Аан дойду «пляжной тустуу» чемпионна Вадим Семенов кыайан «Бэдэр» маһаһын (сал. Винокурова В.Ю.) туруорбут 10 тыһ. солк. суумалаах сертификатын ылла. Күрэхтэһиигэ «КСК-Регион» ООО (ген. дир. Кузьмин А.А.), Модут нэһилиэтин дьаһалтата

(bah. Шамаев Г.Н.), Нам улууһун спортка уонна ыччат политикатын управлениета (Иванов П.Г.), «Бэдэр» маһаһын (сал. Винокурова В.Ю.) уонна Е.Г. Гоголев дьиэ кэргэттэ, биригэ төрөөбүттэргэ спонсордаатылар.

Ааспыт сыл түмүгүнэн улахан нэһилиэктэргэ Көбөкөн комплекснай спартакиада 14 көрүнгүтүн икки эрэ көрүнгэр хапсабайга уонна шахмакка, онтон кыра нэһилиэктэргэ урукку сылларга үс иһиттэн түспэт Арбын нэһилиэгэ мини-футболга эрэ кытыныннар. Ааспыт сылларга Никольской нэһилиэгэ үчүгэй түмүктэрдээх эбит буоллаҕына 2013 сылга ыстанара, мини-футболга, шахмакка уонна остуол тиэһиһигэр эрэ кытынна. Нэһилиэктэр споргинструктордара олохтоох дьаһалтаттан хамнасталаалар. Онон баһылыктар бу үлэһиттэригэр болҕомто ууруохтарын наада.

И.А. УВАРОВСКОЙ – КҮРҮЛГЭН, Нам

Художник – график Э.С. Сивцев 85 сылынан

Нам улууһа талааннаах уруһуйдьуттарынан, уруһуй идэтигэр бэриһиллээх, үлэһит дьонунан баай. Кинилэр айбыт үлэлэрэ олох сайдыытын көрдөрөр, кэрэни тарҕатар, кэрээ иитэр-үөрэтэр аналлаахтар.

2013 сыл ахсынны 31 күнүгэр, Саха АССР народнай художнига, РСФСР үтүөлээх художнига, Саха сириг комсомолун бириэмийэтин лауреата, СССР художниктарын союһун чилиэнэ, график художник Эллэй Семенович Сивцев төрөөбүтэ 85 сыла буолла.

сылдылалар. Бу сылларга, Саха сириг искусствота өссө бириг күүстээх хамаанданан байыта, ол курдук үөрэхтэрин бүтэрээт Дьокуускайга саҥа специалистар үлэһи кэлбиттэрэ. Ол курдук, живопись художниктара Семен Александров, Афанасий Осипов, Афанасий Собакин, Михаил Лукин, Наум Засимов, Иннокентий Корьякин, Виктор Петров; графика художниктара Эллэй Сивцев, Владимир Карамзин; театр художнига Василий Антонов; искусствовед Иннокентий Потапов. Эллэй Семенович үлэтин

музейа уонна Саха сириг художниктарын союһа күүстээх үлэһи ытталалар. Эллэй Семенович ити түбүктэн туора турбакка Саха сириг художниктарын союһун правлениетын чилиэнинэн, Илин Сибиридээҥи зональнай быыстапка комитетын уонна СССР художниктарын союһун айар үлэтин комиссиятын чилиэнинэн араас сылларга үлэлээбитэ.

Э.С. Сивцев искусство сайдытыгар бэйэтин кылаатын киллэрбитин, айар үлэтигэр үрдүк ситиһиһилэрин иһин 1972 сыллаахха Саха АССР народнай художнигы, онтон РСФСР

ЭЛЛЭЙ СИВЦЕВ – ИДЭТИЙБИТ ХУДОЖНИК

Эллэй Семенович Сивцев Нам улууһун Хатын – Арыы нэһилиэгэр 1928 сыллаахха ахсынны 31 күнүгэр төрөөбүтэ. Аҕата, Семен Тимофеевич Сивцев гражданскай сэрии кыттылааҕа, 1941 сыллаахха учууталыны сылдьан Аҕа дойду сэриитигэр бэйэтин баҕатынан баран, уоттаах сэрии толоонугар сураҕа суох сүһүгэ. Ийэтэ, Анастасия Егоровна Сивцева, икки оҕотун, Эллэйи уонна Марфаны бэйэтэ иитэн атахтарыгар туруорбута. Анастасия Егоровна саха иһинэн дьарыктаммыт нуруот маастара.

Э.С. Сивцев Дьокуускайдааҕы художественнай училище бастакы выпускнига, П.П. Романов, Ф.Т. Павлов, П.В. Попов, Л.А. Ким курдук үтүөлээх художник учууталларга үөрэммитэ. Үөрэҥин салгыы 1950 сыллаахха В.И. Суриков аатынан Москватааҕы государственнай художественнай институт графика факультетыгар үөрэнэ киирибитэ. Онон очотооуга да, билигин да аатырар Советскай союз народнай художнигар, профессор Е.А. Кибрик мастерскойугар дьарыктаммыта, советскай графика биллэр маастардарыгар Д.С. Моорга, М.Е. Черемныхка билигин хаҥаһыта.

Үөрэнэр сылларыгар ситиһиллээхтик үөрэммитэ, «Мин дойдум – Советскай Саха сирэ» диин ааттаах графическай листэри (серия) линогравюра техникатынан онорбут үөрэҥин түмүктүү дипломнай үлэтэ үрдүктүк сыаналаммыта. Бу үлэтинэн эдэр художник Москва, Дрезден, Брюссель куораттарга буолбут улахан художественнай быыстапкаларга кыттыыны ылбыта. Ити сыл, 1956 сыллаахха Эллэй Семенович СССР художниктарын союһугар чилиэнэн киирибитэ.

Эллэй Семенович айар үлэтэ 60-с сыллар саҕаланарыгар саҕаламмыта. Очотооуга, Иннокентий Избеков, Лев Габышев, Ефим Шапошников, Макар Филиппов, Олег Ковалевскай, муосчуттар Терентий Аммосов, Семен Пестерев, театр художнига Георгий Туралысов, нуруот маастардара Анастасия Сивцева, Елена Аммосова, Анна Скрябина уо.д. айар үлэлэрин үөһүгэр

Дьокуускай куоракка кинигэ издательствотыгар художественнай редакторынан саҕалаабыта.

Эллэй Семенович Саха сириг искусствотыгар графика салаатын сайыннарбыт, сүрүн укулата уурбут үтүөлээх. Кини станковай графика араас техникаларынан, о.э. литография, линогравюра, офорт техникаларын толору баһылаабыт художник этэ. Кини элбэх үлэтин, кинигэ иллюстрациятын оноруутугар көрөбүт. Ол курдук, Д.К. Сивцев – Суорун Омоллоон «Чөөчө» (1965) кэпсээнигэр, Эрилик Эристин айымньыларыгар (1969), С. Эллэй – Кулачиков «Ус ыстык үөнүгэр» (1977) романга уруһуйдаабыта. Онон 1975 сыллаахха В. Державин нууччалыны тылбаастаан таһаарбыт «Дьулуруйар Ньургун Боотур» олонхо иллюстрациятын Эллэй Семенович, В.С. Карамзин, И.Д. Корьякин буолан уруһуйдаабыттар. Бу улахан үлэбэ сюжеты уонна оруолу дьонуну арыян, олонхо улахан эпическай айымньы боуларын уруһуй нөнүө итэҕэтиллээхтик көрдөрбүттэрэ.

Художник айар үлэтин көрдөрөр, түбүктээх үлэтэ түмүктэнэр сирэ художественнай быыстапка боулар. Билигин да боуларын курдук республиканскай, зональнай, бүтүн Россиятааҕы художественнай быыстапкалар көхтөөхтүк аһалларыгар Саха республикатын художественнай

үтүөлээх художнигы (1976) бочуоттаах ааттара инҕериллибитэ. Россия художниктарын союһун V съездин делегатынан талыллыбыта, «Бочуот знага» орденынан, Верховнай Совет Президиумун бочуотунай грамоталарынан наҕараадалааммыта.

Эллэй Семенович «Советская Россия», «Художники Урала Сибири и Дальнего Востока», «Советский Дальний Восток» уо.д. улахан художественнай быыстапкалар кыттылааҕа, кини айбыт дьонун үлэтэ Россия музеедарын фондатыгар хараллан сытар. Улахан художник, үтүө киһи дьэтин кэргэнигэр, чугас дьонугар, коллегаларыгар өрүү эйэбэс сыһааннааҕа, кинилэргэ сүбэһит, истин доҕор этэ.

Художник санаттан сананы айан испит үлэтигэр, төрөөбүт сахатын нуруотун ааспыт уонна бүгүнгү олоҕо, күннээҕи түбүгэ, үөрүүтэ истин кэпсээн буолан аабыллар. Онон «Олонхоһуттар» (1966), «Саха ооньуулар» (1969), «Саха дьахталлара» (1968) диин сериялара, «Сахалык матыһтар» (1968), «Балдыт» (1977), «Ойууттар» (1990) уо.д. нуруот быһыытынан уратыбытын көрдөрөр, үрдүк таһымга тахсыбыт айымньылар буолаллар.

Екатерина ШИРЯЕВА, Намнааҕы художественнай музей сайааҕчыта

2013 сыл – Тыа сириг сайдыытын сыла

Охлопковтар дьиэ кэргэнигэр биһиги нэһилиэкпит киэн туттар ыала. Аҕалара, Анемподист Анемподистович «Мыычаахы» баһынай хаһаайыстыба сайааҕчыта, Салбаг нэһилиэгин депутаты. Ийэлэрэ, Охлопкова Сардана Егоровна алын сүһүөх кылаас учуутала. Дьиэ кэргэнинэн нэһилиэк культурнай олохун көхтөөх кыттааччылар. Кинилэр иккис сылын от үлэтигэр оҕо лаабырын көхтөөхтүк тэрийэн оттууллар. Оҕолоро Анемподист ЯГИТИ 3 кууруһун устудьуона, I разрядтаах боксер, III разрядтаах дуобатчыт. Богдан 8-с кылаас үөрэнээччитэ, III разрядтаах дуобатчыт, «Дьиэ кэргэнинэн оҕо лаабырын тэрийии» диин дакылаатынан региональнай аабы кыттылааҕа, Эльдар I-кы кылаас үөрэнээччитэ. Рада «Ньургунун» оҕо саадын иитиллээччитэ, бастыг ырыаһыт, үгкүүһүт.

Анемподист Анемподистович төрөппүттэрэ Анемподист Прокопьевич уонна Татьяна Афанасьевна Охлопковтар Салбаг нэһилиэгэ чэчириг сайдарын туһугар бэрт элбэх сырларын биэрбиттэрэ. Ол курдук, Охлопков А.П. 1968-1979 сс. Салбаг биригээтин салайбыта, оройуонна бастыг биригээдэ аатын элбэхтик ылбыттар. Көһөрүллэ сылдьар Кыһыл Знамянан, бочуотунай грамоталарынан наҕараадалааммыта. Кини үлэтигэр кэмигэр «Оскуола – производство – үрдүк үөрэх!» девизинэн ыччаттар ыраах нэһилиэктэргэ комсомолскай путевканын үлэһи тахсаллара. Биригээһиэр Анемподист Прокопьевич нэһилиэк салалатын кытта үлэни сөпкө аттаран таһаарылаахтык үлэһи ситиспитэ. Путевканын үлэһэбит ыччаттар кэнники республика, улуус киэн туттар үлэһиттэрэ буолбуттара. Ийэлэрэ Татьяна Афанасьевна Салбагна «Эрэл» СХПК арыытын заводугар уһун кэмгэ үтүө суобастаахтык үлэлээн пенсияга тахсыбыта.

ДЫЭ КЭРГЭН – ОҕО ЛААБЫРА

Т.А. уонна А.П. Охлопковтар

С.Е. уонна А.А. Охлопковтар

Анемподист уонна Татьяна Охлопковтар 5 оҕолохтор, 14 сиэннээхтэр. Онтон Сардана Егоровна төрөппүттэрэ Атласова Р.Н. герой ийэ, совхоз бастыг ыанньыксыта. Аҕата, Атласов Е. Е. үтүөкэннээх механизатор, «Бочуот знага» уордьан кавалера. Мин сэбиэт председателинэн үлэһиирбэр 1971 сыллаахха алтынны 13 күнүгэр, төрөппүттэрэ Охлопков А.П., Охлопкова Т.А. саахсааламмыттар. Онон Анемподист, Сардана Охлопковтар кулун тутар 23 күнүгэр 1995 сыллаахха ыал буолбуттара. Бу икки угум ыалы саахсалыыр чээскэ түбэспиттэн олуһун үөрэбин.

Охлопковтар кэтэх хаһаайыстыбаларыгар 2013 сыл туруган 21 ынах-сүөһүлээхтэр. Ол иһингэр 7 ынах, 1 биз, 1 убаһа. Маны таһынан, аймахтара икки сыллаабыта икки коза бэлэхтээбиттэрэ билигин 7 буоллулар. Салбагга кинилэр эрэ козалаахтар. Козаларын окко биригэ илдэ сылдыллар. Ити сүөһүлэрин кыстатарга сылын аайы оҕо лаабырын тэрийэн оттууллар, дьиэ экономикатын сайыннараллар.

Охлопков А. А. дьиэ кэргэнинэн оттууллара улууска, атын нэһилиэктэргэ холобур буолуон сөп. Аранас, Өргөлөөх, Мыычаахы диин сирдэригэр кырдыаҕастыын, эдэрдиин, оҕолуун бары оттууллар. Иккис сылын Анемподист Анемподистович Охлопков от үлэтигэр дьиэ кэргэн лаабырын тэрийэн оттуур. Манна 7 оҕо хабыллан үлэлээтэ: Охлопков Анемподист – устудьун, Марк, Даяна Охлопковтар – саха корейскай оскуола 5, 10 кылаас үөрэнээччилэрэ, Дунаев Ян – Хамаҕатта орто оскуолатын 6 кылааһын үөрэнээччитэ, Охлопков Богдан, Протодьёков Андриан, Эверстов Вася 8, 9, 10 кылаас үөрэнээччилэрэ. Ыраах Салбагтан 15 км сытар Мыычаахыга оҕолору кытта икки улахан киһи оттууллар. 3 техникалаахтар. Бастакы сылларыгар 2012 с. 72 тонна, онтон 2013 сылга 54 тонна оту оттообуттар. Уолаттары техникага сыһыараннар оту оҕустарыны, мустарыны баһылаатылар. Онон бугуллааһын, кээһи наар илии үлэтэ боулар. Эбэлэрэ Татьяна Афанасьевна, 68 саастаах «Үлэ ветерана» лаабыр оҕолорун күнгэ түөртэ минньигэс аһынан аһатар, коза үтүнэн күндүлүүр. Ийэлэрэ Сардана Егоровна оҕолору салайар. Үлээнэр эр мунгурдаммакка сыннааланна оонньоон, хомуур хапсабайдаан, балыктаан, сөтүөлээн ылааллар. Окко сылдьан уолаттар техниканы баһылыллар, сирэи туому кытта билсэллэр, айылҕаны кытта алтыһаллар, эт-хаан өтүнэн сайдаллар.

2013 сылга от кэмигэр республика бастыг отчутун, III степеннээх уордьан кавалерын, Нам улууһун уонна Салбаг нэһилиэгин бочуоттаах гражданын Баишев Кэскил Гаврильевич аатынан мин проекпынан күрэхтэһи ытыллыбыта. Нэһилиэкпит бастыг отчуттарын, хаһаайыстыбаларын Тыа хаһаайыстыбатын күнүнэн эвэрдэлээбипит, бэлиттээбипит. Бу күрэхтэһиигэ Охлопков А.А. «Дьиэ кэргэнинэн оттоонун» диин номинацияга бастаабыта. Дьиэ кэргэнигэ спонсордаабыт Үөрэх управлениатын начальнигар Протопопов О.Н. махталытын өссө төгүл биллэрэбит.

Тыа хаһаайыстыбатын бородууксууйатын 80%-нын сүөһүттэн ылааллар. Аныгы олоххо төһө да компьютер, техника сайдыбыт кэмигэр олохтоох иһин ынах, сылгы сүөһү ииттэн саха дьонун быһытынан олохтут уйугун-бийангын оттоохтохпутуна эрэ онгостор кыахтаахпыт. Ол инниттэн от үлэтигэр кэлэр кэнчээртэ ыччаптытын сыһыардахпыттына эрэ ынахпыт, сылгыбыт инникитэ кэскиллээх буолуо этэ.

Дьиэ кэргэнинэн Анемподист, Сардана Охлопковтар оҕо лаабырын тэрийэн оттууллара улууска үтүө холобур буолуох тустаах. Оҕолору сатабыллаахтык салайдахха бэрт элбэх оту сомсуохха сөбүн дакаастыллар.

Ф. Д. УШНИЦКАЯ, Салбаг

ААСПЫТ СЫЛ ТҮМҮКТЭРЭ

(«НАМ УЛУУҔА» МУНИЦИПАЛЬНАЯ ТЭРИЛЛИИ ДЬААЛТАТЫН 2013 СЫЛЛААХ ҮЛЭТИН ОТЧУОТА)

Нэһилиэнньэ, үлэһит ахсаана уонна хамнас
2013 сыл тохсунньу ый 1 күнүнээҕи туругунан улуус нэһилиэнньэтин ахсаана 23 472 киһи буолла, 506 оҕо төрөөтө, 163 киһи олохтон туораата. Былырынны кэми кытта тэнгээтэххэ нэһилиэнньэ ахсаана 342 киһинэн эбиллэнэ.

Нам улууһугар 2013 сыл ахсынньы 1 күнүнээҕи туругунан статистика отчуоттунан көстөрүнөн, бөдөн уонна орто тэрилтэлэргэ үлэлиир киһи ахсаана 4283 киһи. Бөдөн уонна орто тэрилтэлэргэ орто хамнас ыйга 29762 солкуобайга тэнгээтэ. Хамнас үрдээһинэ 127,3%.

2013 сыллаах «Нам улууһа» муниципальнай тэриллии бюджетын туолуутун туһунан иһитиннэри

2013 сылла Нам улууһа муниципальнай тэриллии бюджетта улуус муньабын депутаттарын 2012 сыл ахсынньы ый 29 күнүнээҕи 10-5 №-дээх быһаарытынан дохуотун чааһа 1 миллиард 614 мөлүйүн 951 тыһ. солкуобайынан, ороскуота 1 миллиард 618 мөл. 594 тыһ. солкуобайынан бигэргэтиллибитэ.

Дефицит кээмэйэ 3 мөлүйүн 642 тыһ. солк. быһыллыбыта эбэтэр бэйэбит дохуоппут 5%. Дефицит сабытын источнигынан олохтоох бюджет счегугар хаалбыт остатоктар ыйыллыбыттар.

Улуус баһылыгын резервнай фондата 753 тыһ. солк. бигэргэтиллибитэ.

2013 сыл түмүгүнэн дохуот ылыныллыбыт (чопчуламмыт) былаана 2 миллиард 675 мөлүйүн 949 тыһ. солк буолла уонна 2 миллиард 527 мөлүйүн 793 тыһ. солк туолла эбэтэр былаан туолуута 94,5% тэнгээтэ.

Ол иһиттэн атын бюджеттан төннөрүллүбэт төрүккэ кирбит үп 2 миллиард 442 мөлүйүн 123 тыһ. солк. буолла. Чопчуламмыт былаан 2 миллиард 584 мөлүйүн 324 тыһ. солк., ол эбэтэр 94,5% туолла. 142 мөлүйүн 201 тыһ. солк. ситэри кирибэтэ.

Уопсай дохуоттуур чаастан налоговой уонна неналоговай дохуоттарга 3,4% тиксэр, ол иһиттэн НДС 72,1% ылар. Бюджет дохуотун былаана сыл устата 18 мөлүйүн 785 тыһ. солк улаатта.

Онон сыллааҕы дохуот чопчуламмыт былаана 91 мөлүйүн 625 тыһ. солк. тэнгээтэ. Дохуот кириитэ 95 мөлүйүн 121 тыһ. солк буолла, былаан 103,8% туолла, ол эбэтэр 3 мөлүйүн 396 тыһ. солк эбии дохуот кирирдэ.

Налоговой дохуоттарга былаан 83 мөлүйүн 965 тыһ. солк туолла 84 мөлүйүн 636 тыһ. солк., ол эбэтэр былааны таһынан 670 тыһ. солк. эбии кирирдэ.

Ол курдук сүрүн налоговой дохуоттар көрүннэринэн манньк буолла:

- единый налог по упрощенной системе налогообложения былаана 10 мөлүйүн 106 тыһ. солк туолуута 10 мөлүйүн 435 тыһ. солк. 98%, ол эбэтэр 209 тыһ. солк ситэри кирибэтэ;
- НДС былаана 66 мөлүйүн 106 тыһ. солк туолуута 67 мөлүйүн 489 тыһ. солк. 102,1%, ол эбэтэр 1 мөлүйүн 383 тыһ. солк. былаантан эбии кирирдэ;
- единый налог на вмененный доход былаана 4 мөлүйүн 400 тыһ. солк. туолуута 1 мөлүйүн 859 тыһ. солк. 110,4%, ол эбэтэр 459 тыһ. солк. эбии кирирдэ.
- единый сельхозналог былаана 1 мөлүйүн 216 тыһ. солк. туолуута 1 мөлүйүн 171

тыһ. солк. 96,3%, 45 тыһ. солк. туолбата.

Неналоговой дохуоттарга былаан 7 мөлүйүн 660 тыһ. солк. туолла 10 мөлүйүн 485 тыһ. солк. Ол эбэтэр былааны таһынан 2 мөлүйүн 825 тыһ. солк. эбии кирирдэ.

2013 сылга бюджет ороскуоттуур чааһа 89,4%, ол эбэтэр 2 миллиард 444 мөлүйүн 809 тыһ. солк. туолла. Чопчуламмыт былаан 2 миллиард 736 мөлүйүн солк.

Ол курдук бюджет ороскуоттуур чааһын бирдии салааларынан көрөр буоллахха, туоллулар: национальная оборона 100%, охрана окружающей среды 100%; межбюджетные трансферты 100%.

Туолбатылар: общегосударственные вопросы -98,7%; национальная экономика 75,5%; национальная безопасность и правоохранительная деятельность 87,7%; ЖКХ 96,3%; үөрэх салаата 98,7%; культура 98,8%; социальная политика 40,2%; физкультура уонна спорт 97,8%; муниципальная иэс 93,3%.

Сыллата Саха Республикатын Правительствата муниципальнай тэриллиелэргэ 20 сүрүн соруудахтары тириэрдэ:

Ааспыт сыл түмүгүнэн сүрүн соруудахтан 9 көрүн туолла.

Сорудахтары манньк көрүннэргэ толордубут:

1. Сымьыты ылыы 111,7% (575,1 тыһ. устуука, былаан-515 тыһ. устуука).

2. Деловой маһы бэлэмнээһин - 100,2% (21050 кубометр, былаан 21000 м³).

3. Пиломатериалы бэлэмнээһин - 120,9% (10880 кубометр, былаан 9000 м³).

4. Үүт аһы оноруу 100% туолла (1100 тонна, былаан 1100 тонна).

5. Нэһилиэнньэ аһыыр табаары онорон таһаарыы 106,2% туолла (17211,7 тыһ. солк., былаан 16199,1 тыһ. солк.).

6. Төлөбүрдээх өгөнү оноруу 106,9% туолла (258189 тыһ. солк., былаан 241 482,9 тыһ. солк.).

7. Хортуопуй үүнүүтэ 117% туолла (5130 тонна, былаан 4376 тонна).

8. Нэһилиэнньэ туттар табаары онорон таһаарыы 106,9% (17211,7 тыһ. солк., былаан 16199,1 тыһ. солк.).

9. Сылгы төбөтө 10837 (110,58%) былаан 9800 төбө.

Манньк көрүннэргэ соруудаҕы толорботубут:

1. Үүт валовой ыама 95% туолла (8307,85 тонна, былаан 8740 тонна).

2. Килиэп оноруута 69,6% туолла (724,12 тонна, былаан 1040 тонна).

3. Товарнай балык бордусууата - 44,6% (26,76 тонна, былаан 60 тонна).

4. Оҕурут аһын хомуйуу 86,4% туолла (2161 тонна, былаан 2500 тонна).

5. Сүөһү уопсай ахсаана 85,75% туолла (10848 төбө, былаан 12650 төбө).

6. Бланар ынах 87,52% (4070 төбө, былаан 4650 төбө).

7. Сибинньэ ахсаана 79,7% туолла (578 төбө, былаан 725 төбө).

8. Көтөр (Куурусса) ахсаана 51,82% туолла (1451 төбө, былаан 2800 төбө).

9. Дьэ сүөһүтэ уонна көтөр тыннаах ыйааһына 95,1% (2136,50 тонна, былаан 2245 тонна).

10. Ынах арыта 81,4%

(93,6 тонна, былаан 115 тонна).

11. Норуот туттар табаара 87,4% (427968,3 тыһ. солк., былаан 489874,5 тыһ. солк.).

Инникитин бу ыйыллыбыт көрүннэр туолалларыгар былааннаах үлэ ытыллара эрэйиллэр.

1. Тыа хаһаайыстыбатын салаата

Улууска тыа хаһаайыстыбатын бордусууатын онорунан дьарыктанар 45 тэрилтэ үлэлиир, ону таһынан 165 бааһынай хаһаайыстыба, 2375 кэтэх хаһаайыстыба, 1180 сүөһү тутар дьэ кэргэн, 722 сылгы көрөр кэтэх хаһаайыстыбалар бааллар, кооперативтар ахсааннара 53 тэнгээтэ. Кредитнэй кооператив 10, 703 чилиэннээх. Улууска 3 улахан хааччыллар тэрилтэлэр үлэлииллэр:

- «Эрэл» тыа хаһаайыстыбатын потребительскэй кооператива - үүт бордукциятын онорон таһаарар;
- «Туймаада-Нам» тыа хаһаайыстыбатын батараар кооператива - оҕурут, хортуопуй бордукциятын батараар;
- «Сайдам» хааччахтаммыт эппиэтинэстээх общество - килиэп онорор;
- Ветеринария управления - ветеринарнай өгөнү оноруу.

Саха Республикатын Правительствотын соруудаҕынан Тыа хаһаайыстыбатын кытары биригэ үлэлиир сүбэтин Нам улууһугар 21 сүрүн көрдөрүүлэригэр 8 туолла:

Туолуу:

1. Сүөһү - 88,6% (10848 төбө) былаан 12250 төбө.

2. Ынах - 47,7% (4070 төбө) былаан 4800 төбө.

3. Сылгы - 99,7% (10837 төбө) былаан 10860 төбө.

4. Сибинньэ - 88,9% (578 төбө) былаан 650 төбө.

5. Көтөр ахсаана - 112,4% (2451 төбө) былаан 2180 төбө.

6. Эт оноруу - 95% (2136 тонна) былаан 2245 тонна.

7. Үүт ыама - 95% (8307 тонна) былаан 8740 тонна.

8. Сымьыт - 111,7% (575,1 тыһ. шт.) былаан 515 тыһ. шт.

9. Оҕурут - 86,4% (2160 тонна) былаан 2500 тонна.

10. Хортуопуй - 117,2% (5130,1 тонна) былаан 4376 тонна.

11. Оттоохун - 103% (38109 тонна) былаан 37000 тонна.

12. Силэс - 100% (100 тонна) былаан 1000 тонна.

13. Сенаж - 56% (890 тонна) былаан 1600 тонна.

14. Хортуопуй олордугу - 97% (515 га) былаан 530 га.

15. Оҕурут аһын олордугу - 94% (145 га) былаан 154 га.

16. Кормовой культура - 100% (2441 га) былаан 2441 га.

17. Килиэп оноруу - 69,6% (720,12 тонна) былаан 1040 тонна.

18. Үүт продукциятын оноруу - 101% (1108,7 тонна) былаан 1100 тонна.

19. Арыы оноруу - 81,4% (93,6 тонна) былаан 115 тонна.

20. Балык уонна балык продукатын оноруу - 49,5% (26,76 тонна) былаан 53 тонна.

21. Эт уонна эт продукатын онорон таһаарыы - 100% (7 тонна) былаан 7 тонна.

Бюджеттан көмө: Республиканскай бюджеттан бэйэ салайыы тэрээһинигэр тыа хаһаайыстыбатын субвенцията 146426,538 тыһ. солк. көмө онорулунна. Хайысхаларынан буолаллар: үүт тутуута 73311 тыһ. солк., ынар ынахха 10 тыһ. солк. (1 төбө) - 49494 тыһ. солк., сибинньэ базовой хаһаайыстыба - 1081 тыһ.

солк., биэ төбөтүгэр - 4716,9 тыһ. солк., хортуопуй уонна оҕурут аһын үүннэриитигэр гаага - 11342,4 тыһ. солк., эбии аһылыгыһыга - 6480,3 тыһ. солк. Эбии субвенция таһынан племенной төбөҕө субсидия, 28 эдэр специалистарга уонна менеджердэргэ хамнас. Олохтоох бюджетка барыта 9747 тыһ. солк.

Федеральной бюджеттан сылгы иитиитигэр көмө 6700 төбө - 1304,300 тыһ. солк., племенной сылгы атылаһытыгар субсидия 30 төбө - 580,800 тыһ. солк., тыа хаһаайыстыбатын культураларын үүнүүтүн удобрения тыгар - 130 тыһ. солк., техника атылаһытыгар 30% - 2577,139 тыһ. солк., репродуктивной сизмэни атылаһытыга - 362,601 тыһ. солк., күрүө тутуутугар - 1175 тыһ. солк., сир таҕастыгыга эһиилги сылыгыга - 403 тыһ. солк., хотон тутуутугар - 8590 тыһ. солк., тыа сири олохтоохторун дьээннэн хааччыйыы - 18 652 тыһ. солк., конебаза тутуутугар - 800 тыһ. солк.,

Тыа хаһаайыстыбатын салаатыгар:

Хаһаайыстыбаннай көрүнүнэн 50 төбөҕө аһааччы хотоннор тутуулары:

- «Чоомуос» бааһынай хаһаайыстыба (салайааччы Сивцева Анна Алексеевна) Бөтүн нэһилиэгэ;
- «Дохсун» бааһынай хаһаайыстыба (салайааччы Бурнашев Егор Егорович) I Хомустаах нэһилиэгэ;
- «Бастынай» бааһынай хаһаайыстыба (салайааччы Новгородова Сардана Николаевна) Хатын-Арыы нэһилиэгэ;
- «Сухаһыт» аһааччы хааччахтаммыт тэрилтэ (салайааччы Тихонова Анастасия Алексеевна) Хатын-Арыы нэһилиэгэ.

150 төбө ахсааныгар ананан хотон тутуулары саҕаланналар:

- «Кулаада» бааһынай хаһаайыстыба (салайааччы Лукин Радик Гурьевич) Түбэ нэһилиэгэ;
- «Нам» аһааччы акционернай тэрилтэ (салайааччы Николаев Николай Павлович) I Хомустаах нэһилиэгэ.

Тыа сири олохтоохторун дьээннэн хааччыйыы:

«Тыа сири 2013 сылга диэри социальной сайдыыта» диэн федеральной программа чэрчитинэн улууска 26 квота көрүллүбүтүгэр 22 дьэ тутулунна, 1590 кв.м. Уопсай РФ уонна СӨ бюджеттыттан - 18 652 тыһ. солк. көрүллүннэ уонна бэйэлэрин өттүлэригэр 11 549 тыһ. солк. тутунулар.

Инвестиционной проектар:

Бэйэни салайыныы инвестиционной проектарын олоххо киллэриигэ субсидиялары ылылар:

- килиэп уонна бурдук оноруктары онорууга урбаанныт Степанов Семен Николаевич салайааччылаах тэрилтэҕэ модернизациялааһын проегар көрүллүбүт субсидия уопсай суумата 5 000 000 солк. ол иһигэр Саха Республикатын бюджеттыттан - 3 903 000 солк., олохтоох бюджеттан - 1 000 000 солк., бэйэ үбүттэн - 1 000 000 солк.

- урбаанныт Герасимов Владимир Иванович салайааччылаах «Сэргэ» хаһаайыстыба «Быһыттаах» сайылыгар уот ситимин тардыыга көрүллүбүт субсидия уопсай проегын суумата 3 064 000

солк. тэнгээтэ. Ол иһигэр, Саха Республикатын бюджеттыттан - 2450 000 солк., олохтоох бюджеттан - 178 000 солк., бэйэ үбүттэн - 436 000 солк.

- урбаанныт Алексеева Мария Ивановна салайааччылаах «Истэр» хаһаайыстыба «Эбэ» сайылыгар уот ситимин тардыыга ананар проект уопсай суммата 2123000 солк. тэнгээтэ. Ол иһигэр, Саха Республикатын бюджеттыттан - 1698 000 солк., олохтоох бюджеттан - 23 000 солк., бэйэ үбүттэн - 302 000 солк.

Сылгы баазата

- «Кэҥкэмэ» бааһынай хаһаайыстыба (салайааччы Данилова Людмила Васильевна) I Хомустаах нэһилиэгэ;

- «Кэскил» тыа хаһаайыстыбатын бордусууатын онорон таһаарар кооператив (салайааччы Кузьмин Алексей Алексеевич) II Хомустаах нэһилиэгэ.

Мелиоративнай үлэ

Көбөкөн нэһилиэгэр уу түһэриитэ саҕаламмыта. Тараҕа участвогар 3 күөл уута проегынан былаана туолла. Билигин 2 улахан күөл түһүүтэ хаалла.

Семейнай ферма уонна начинающий фермер:

- Слепцова Александра Васильевна, «Толоон» б/х, Хатырык н.н. - семейнай ферма;
- Исмаков Ильнар Сулейманович, Бөтүн н.н. - нач. фермер;
- Слепцов Александр Петрович, Бөтүн н.н. - нач. фермер;
- Слепцова Татьяна Саввична, Маймаҕа н.н. - нач. фермер;
- Федорова Саргылана Николаевна, Салбан н.н. - нач. фермер;
- Захаров Михаил Александрович, 2 Хомустаах н.н. - нач. фермер;
- Илларионова Ирина Егоровна, I Хомустаах н.н. - нач. фермер.

Намнааҕы тыа хаһаайыстыбатын Ассоциациятын үлэтэ

Россагролизинг нөҕүө 18 техника: МТЗ-82.1 - 9 уонна пресс подборщик - 9 бааһынай хаһаайыстыбалар атылаһан хаһаайыстыбаларын хаҕаттылар.

Племенной үлэ

Улууска 3 племенной сүөһү көрөр хаһаайыстыба баар: «Тунал» ООО (Модут н.н.), «Эт-Ас» ООО (Аппааны н.н.) (кандитат), «Нам» ОАО (I Хомустаах) (кандитат). 2 сылгы племенной хаһаайыстыбата: «Кэскил» СХПК (2 Хомустаах), «Борохой» СХПК. 19 Бык производитель. 25 техник осеменатор.

5044 төбө ынахтан 3930 төбө ынах төрөөтө, ол иһигэр тыннаах 3849 төбө, олбүтэ 56 төбө, аборт 25 төбө. Сизмэлээһин 48%.

Уопсай улууска деловой выход 72%.

Ветеринарнай сулууспа үлэтэ

Улууска Государственной ветеринарнай надзор көрүүтүгэр 325 бэрэбиэркэлэнэр объект кириэр. Сыл устата 18 урбаанныт уонна 1 юридическэй сирэй регистрацияланна. Былаан - графика олоҕуран 46 былаанаммыт уонна улуус прокуратуратын кытта сөбүлэһинэн «Эт-Ас» аһааччы хааччахтаммыт тэрилтэ хаһаайыстыба бэрэбиэркэни аастылар. Инники бэррилбит предписаниелар толорууларыгар («Үүнэр», «Эрэл» уонна «Эт-Ас» тыа хаһаайыстыбатын промышленнай бордусууатын онорон таһаарар потребительскэй кооперативтар,

(Салгытын 6 стр. көр)

(Салгыта. Иннин 5 стр. көр)

«Эт-Ас» хааччахтаммыт эпипитинэстээх общество, урбаанный «Бережнева Алла Борисовна» уонна «Слепцов Я.Р.» 6 эбии бэрэбиэркэ ытытылына. Бэрэбиэркэлэр түмүктэринэн 16 урбаанный уонна 1 юридическай сирэй үлэтэ тохтолуна.

II. Социальной үлэ салаата

Үөрэхтээһин эйгэтэ

Быйылгы дьылга үөрэхтээһин эйгэтигэр үлэ хаачыстыбатын үрдэтэргэ, үөрэтии процедины тупсарарга, үөрэх тэрилтэлэрин материалнай базатын бөбөрүктөргө туһуламмыта.

2013-2014 үөрэх дьылыгар улууска барыта 635 педагогическай үлэһит. Ол иһигэр 528 учуутал үлэһит. Үөрэнээчи ахсаана - 3614. Ааспыт үөрэх сылын түмүгүнэн. Үрдүк үөрэххэ кирири - 69%. Орто анал үөрэххэ - 26 % тэннэстэ. Федеральной государственной үөрэх стандартарын саңа программатынан 1 кылааска 346, 2 кылааска 383, 3 кылааска -128, 4 кылааска -19, 5 кылааска -35, барыта 911 үөрэнээчи хабыллан үөрэнэр. Эбии үөрэхтээһингэ үөрэнээчилэр 100% хабылланнар.

2012-2013 үөрэх дьылын түмүгүнэн, үөрэби ситиһини - 99%, хаачыстыба - 44,1% тэннэһэр. 193 туйгун, 1 236 үчүгэй үөрэхтээх үөрэнээчилэр бааллар, 32 үөрэнээчи үөрэхтэрин ситиспэттэр.

Биир кэлим экзамен түмүгүнэн, 256 күнүскү, 12 киһиэхэни оскуола үөрэнээчилэрэ, 100% орто оскуоланы бүтэрэн, бары аттестат ылылар. 107 үөрэнээчи «4» уонна «5» сыаналарынан 11 кылааһы түмүктээтилэр. 10 выпускник кыһыл, 9 выпускник үрүн көмүс мэтээлинэн оскуоланы бүтүрдүлэр. Бүтүн Россиятааҕы олимпиада региональной этабыгар 3 кыайылаах, 18 үөрэнээчи бириистээх миэстэлэргэ тигистилэр.

Үөрэх эйгэтигэр биир улахан ситиһинэн Хамааттааҕы саха-французскай лицей стажировочнай площадка буолбута буолар.

Оскуолаҕа кириэн иннинээҕи саастаах оҕолору детсадтан хабыыга губернерскай сулууспа 3 үөрэх тэрилтэтинэн 20 оҕолоох, «Түөлбэ» оҕо эйгэтин киинигэр 15 оҕолоох 1 группа аһыллан үлэһит. Сайынны кэмгэ оҕо доруобуйатын тупсарыыга ананан, Партизан нэһилиэгэр «Сайылык» группа 2 сезонунан 25 оҕону, Аппааны нэһилиэгэр 1 №-дээх детсад быстах кэмгэ сылдыһынан (кратковременное пребывание) 5 оҕону хабаан үлэһит.

Ахсынны ыйга Үөрэх министрствотын хонтуруолга уонна надзорга Департаменын былааннаммыт бэрэбиэркэтэ ытытылына.

2012-2013 үөрэх дьылыгар үөрэх тэрилтэлэрин материалнай базаларын тупсарыыга манньк үлэлэр бардылар:

- икки дьыа «Чаҕылҕан» урукку маҕаһын дьыэтэ 50 миэстэлээх, чааһынай дьыа 20 миэстэлээх детсадка ананан атыылаһыннылар.

- Хатырыкка 50 миэстэлээх, 1 Хомустаахха 35 миэстэлээх саңа детсадтар аһыллылар.

- Нам селотугар 100 миэстэлээх таас детсад дьыэтэ, 50-нии миэстэлээх мас типовой детсад дьыэлэрэ Үөдэйгэ, Модукка тутуллан үлэҕэ кирирдилэр.

- Үөдэйгэ 120 миэстэлээх саңа таас, Арбынҕа, Искраҕа саңа мас оскуола дьыэлэрэ тутуллан бүтүн, үлэлэрин саҕалаатылар.

Улуус үөрэҕин тэрилтэлэ-

рин хаччыйыыга 197 591,85 тыһ. солк. көрүллүбүтэ, ол иһигэр итинэн хааччыйыыга - 177 854,35 тыһ. солк., электроэнергияҕа - 9 723,40 тыһ. солк., ГСМ-га - 5 065,40 тыһ. солк.

Доруобуйа харыстабыла

Доруобуйа харыстабылыгар уопсайа 521 киһи үлэһит. Сыл устата «земский доктор» программа чэрчитинэн 12 эдэр специалист кэлбиттэн 7 быраас, 5 орто анал үөрэхтээх. Уопсай ыарыы республика орто көрдөрүүтүтүнэн намыһах. Улууска сүрэх, тымыр уонна онкология ыарыылары көрдөрүүтэ намтаабат. Түбүркүлүөһүнэн ыалдьыи көрдөрүүтэ тупсубат.

Хатырык нэһилиэгэр хомуллар анал тииптээх саңа балыһа дьыэтэ олоххо кирдэ, Маймаҕа нэһилиэгэр фельдшерско-акушерскай пуунугар, Көбөкөн, 2 Хомустаах участкай балыһаларыгар капитальной өрөмүөннэр ытытылынылар. Бөтүг, Фрунзе фельдшерско-акушерскай пуунугар 480 000 солк. суумалаах мебелинен хааччыллынылар. Аныгылы медицинай тэриллэр: УЗИ аппарат -Модут, Үөдэй участкай балыһаларыгар, 2 телекардиограф -суһал көмөҕө, терапевтической отделга, бактериологической, клинической лаборатория тэриллэрэ 1 700 000 солк. ылыныллынылар. Саңа медицинай оборудование амбулаторияларга, фельдшерско-акушерскай пууннарга 4 000 000 солк ылыныллынылар.

Саха Республикатын 605 №-дээх Дьаһалынан Государственной өнгөнү электроннай көрүнгэ көһөрүүгэ олобуран быраас приемугар кирири электроннай көрүнгэ олоххо киллэрилиннэ.

Нэһилиэнньэ социальная көмүскэлэ

2013 сыл тохсунньу 1 күнүнээҕи туругунан учуокка 4 сэрйи кыттылааҕа, 31 сэрйи оҕдообото, 11 политической репрессия сэригилэрэ, 321 тыыл бэтэрээннэрэ, 2593 үлэ бэтэрээннэрэ, 193 - 1-кы группалаах, 415 -2-с группалаах, 502 - 3-с группалаах инвалидтар, 140 - инвалид оҕолор, 4 742 оҕо пособиетын ылааччылар, 1 025 пенсияҕа эбии төлөбүрү уонна социальная пособиены ылааччылар тураллар. Баларга сый устата барыта 250 258 731,1 солк. көмө оҕоһулунна.

Биир кэмнээх адреснай материалнай көмө - олох хаачыстыбатын үрдэтиигэ биир көдүүстээх социальная өйөбүл көрүнгүнэн буолар.

2009 сылтан нэһилиэнньэ кыаммат араҕатын чааһынай дьыэтин газтааһыныгар үп көрүллэр буолбута, быйылгы сылга манньк сыалга 13 972 580,77 солк. көрүллүбүтэ, 142 ыалга газ ситимгэ тардылына.

2013 сыл алтынны 28 чыыһылатын 361 №-дээх «Об утверждении положения об оказании единовременной адресной материальной помощи отдельным категориям граждан на подключение жилищных домов к централизованной системе теплоснабжения» Саха Республикатын Правительствотын постановлениетыгар олобуран дьыэлэри кииннэммит сылааһы биэрэр ситимгэ холбоһунҕа биир кэмнээх көмө оҕоһуллар буолла. Бүгүнгү күн туругунан 4 ыраах сытар нэһиликтэртэн 2-гэр: Арбын нэһилиэгэр - 19 ыалга (1 699 076 солк.) уонна Көбөкөн нэһилиэгэр -9 ыалга (725 924 солк.) көмө улуустааҕы комиссия быһаарытынан оҕоһулунна.

Социальной контрактка олобуран кыаммат араҕа государственной социаль-

най көмө оҕоһуллар, ол курдук 2013 сылга бэйэ дьарыктаах буолуутун тэриниигэ бу өнгөнөн 41 дьыа кэргэн (сүөһү атыылаһыыга, оҕуруот аһын үүннэриигэ, бэйэ дьылатын оҕостууга, профессиональной подготовкаҕа, үлэ көрдөөһүнүгэр) 7 170 000 солк. суумалаах көмөнөн туһаннылар.

Социальной контракт биер көрүнгүнэн буолар кыаммат араҕа ыалга 3-с уонна онтон эбии оҕо төрөөһүнүгэр государства өттүттэн социальная көмө оҕоруута. Бу көрүнгэ 8 700 000 солк. көрүллүбүтүтүнэн 55 ыалы кытта 6 587 676 солк. социальной контракттар түһэристилэр. Көрүллүбүт үп толору туһаныллыбатах биричиинэлэринэн, ыаллар манньк контрактка моральной бөлэмэ суохтара уонна иккис төрөспүт дьарыктаах буолан бириэмэтэ суоҕа буолаллар.

«Семья» республикатааҕы ийэ хапытаалыгар 2013 сылга 164 сайабылыанна кирибиттэн 151 ыал тустаах сертификаты ыллылар. Анализ көрдөрөрүнэн көрүллүбүт үбү ыаллар дьыа-уот тутуугар, өрөмүөнүгэр, дьыа уонна транспорт атыылаһыытыгар ытыталлар эбит.

«Аҕам саастаах» граждандары уонна инвалидтары дьыаҕа көрүү-исти госу-дарственной соруудах биһиги улууспутугар 7 социальная үлэһитинэн 29 киһини бастайаанай төрөккө олобуран, 12 киһини патронажнай хааччыйынан толорулар.

Сайынны кэмгэ оҕо сынналынан тэрийиигэ СР Үлэ уонна социальная сайдыы министрстватынан 1 694 950 солк. көрүллүбүтэ. Күнүскү кэмгэ сынналыанна 353 оҕо хааччылына, санаторно-курортнай сынналыанна 97 оҕо сырытта.

Инвалидтары биир кэлим чөлүгэр түһэри үлэ: барыта улуус үрдүнэн 1250 инвалид оҕолор, ол иһигэр үлэһит саастаах-360, пенсия саастааҕа-750, инвалид оҕолор- 140.

Инвалидтары техническэй средстволарынан (анал ороннор, истер аппарат иитэр элеменнэрэ, тренажердар, компьютердар, телефоннар) хааччыйыыга 600 000 суумара контракт оҕоһулунна уонна бэрилиннэ. Медицикэй реабилитациянан 56 инвалид хабылына. Улуустааҕы үлэ уонна социальная сайдыы управлениетын нөҕүө специалистарынан араас боппуруостарга 275 инвалид констальтациянан туһанна, протез өнгөтүнэн 4 инвалид хабылына.

Инвалид оҕолоох 62 ыалга эмтэниигэ уонна операцияга материалнай көмө оҕоһулунна.

17 тыыл бэтэрээннэрэ дьыэлэрин өрөмүөнүгэр 510 000 солк. ороскуоттанна, тыыл, үлэ бэтэрээннэригэр санаторно-курортнай эмтэниигэ 499 745 солк. көрүллүбүтэ.

Соҕотох оҕолор уонна ыарахан олох ситуациятыгар кирибит уонна кыаммат араҕа ыалларга аадырыстаах материалнай көмө оҕоруута кэлинни сылларга республикаҕа утумнаахтык оҕоһуллар. Биһиги улууспутугар 2013 сыллаахха манньк көмө 2 630 400 солк. оҕоһулунна. Сүрүн хайысхалара:

- республика тас өттүгэр баар анал медицинскай учреждениеларга көрдөрүүнү уонна эмтэни (республика доруобуйа харыстыбылын министрствотын хайысхатынан);
- эминэн хааччыйыы, доруобуйаны чөлүгэр түһэри;
- көрдөрүнэ, эмтэнэ барар ыарыһаҕы арыаллааһын;
- ас-танас атыылаһыыта.

Үлэ уонна социальная сайдыы управлениетын үлэтин биер хайысхатынан буолар: «Нам улуунун кырдыабаастарын уонна инвалидтарын интернат дьыэтин», «Саастарын ситэ илик оҕолор социальная реабилитационнай Киинин» уонна общественной түмсүүлэр үлэлэрин сүрүннээһин.

30 койка миэстэҕэ 28 кырдыабаас уонна инвалид күн бүгүн интернат дьыаҕа оҕолорлор. 79 оҕо сый устата саастарын ситэ илик оҕолор социальная реабилитационнай Кииннэригэр стационарно оҕолор сырыттылар.

Пенсионнай фонда Нам улууһунааҕы управлениетын үлэтэ

2014 тохсунньу ый 1 күнүнээҕи туругунан пенсия ылааччы уопсай ахсаана 841 киһи, ол иһигэр үлэһиттэр 2 342 (40%), сый устата пенсия ылааччы ахсаана 101 киһинэн улаатта.

Сый устата 848 мөл. солк. пенсияҕа төлөннө. Орто пенсия 11 463,47 солк. тэннэстэ. Оҕо төрөөһүнүгэр «материнскай капитал» сый устата 185 ийэ ылла, уопсай суумата 429 408,50 солк. көрүлүннэ.

108 үлэһиттэр пенсионер босхо проехтынан туһанан уопсай суумата 2 117 113,80 солк. буолла.

Намнааҕы кииннэммит библиотечнай ситим

2013 сылга 15801 ааҕааччы библиотека өнгөтүнэн туһанна, ол иһигэр оҕо библиотекатыгар 2 425 оҕо сырытта. Нэһилиэнньэни хабыы бырыһыана 65% тэннэстэ.

2012 сылы кытта тэннээтэххэ ааҕааччы ахсаана 78-нан, кинигэни уларсыы 1563 эбилиннэ, библиотекаҕа сылдыһы 3864 түстэ. Биир ааҕааччы сылга ортотунан библиотекаҕа аҕыста-тоҕуста сылдыһыт уонна 24 кинигэни уларсан аахпыт.

Сый устата араас хайысхалах элбэх тэрээһиннэр ытытылынылар. Ол курдук, 27 литературнай биэчэр, 71 тематическай биэчэр, 5 ааҕааччы конференцията, 37 кинигэ сүрэхтэниитэ, 15 кинигэ нэдиэлэтэ, 96 бэсиэдэлэр, 63 тематическай уроктар, 30 медиоуроуктар, 21 акциялар буоллулар. Уопсайа 36 биир интэриестээхтэр кулууптара үлэһитиллэр.

Тыа сирин сылынан библиотекалар нэһиликтэрин историкаларын үөрэтиигэ, эдэр ыччаты төрөөбүт дойдуну таптыыга, биллиилээх дьонунан кизн туттууга уһуйар сыаллаах үгүс өрүттээх үлэни ытытылар. «Уруйдан-айхаллан Нам сирэ!», «Наша Родина-Намцы», «Тыа ыалын экономика - байылыт олох төрдө» улахан кинигэ композицияларга туруорулуунулар.

Айылҕа харыстабылын сылыгар нэһилиэнньэҕэ экологическай билиини тарҕатар сыаллаах элбэх тэрээһиннэр буоллулар. Оҕо библиотеката «Мудрая природа» диэн программа оҕостон оҕолорго уруһуй, хаартыска куюкурстарын, интеллектуальной ооннуулары, Нам улуунун айылҕатын билиһиннэрэр уроктары былааннаахтык ытытта.

Култуура эйгэтэ

Нам улууһугар 21 культура сынналан тэрилтэлэрэ, кинотеатр, улуустааҕы киин библиотека, 6 музей, 6 народнай коллектив айа-тута үлэһит.

Култуура - сынналан кииннэригэр былааннаах араас көрүнгүнээх үлэлэр ытытылаллар. Култуура эйгэтигэр манньк юбилейдар бэлиэтэнилэр:

- Намнааҕы оҕо искусства-

тын оскуолатын Үөдэйдээҕи филиалын 10 сыла;

- «Туллук хаара» Нам улуунун мелодистарын түмсүүлэрин 35 сыла;

- самодетельнай композитор Иван Афанасьевич Бубякин төрөөбүтэ 80 сыла.

Ситиһиилэр:

1. «Дьүөгэлэр», «Коробейники», «Добун» вокальной ансамбллар - «Поет село родное» диэн тыа сылыгар анаммыт республикатааҕы народнай самодетельнай хордар уонна коллективтар икки ардыларыгар фестивалга II степеннээх лауреат үрдүк аатын сүктүлэр.

2. «Сандаара» фольклорнай коллектив (салайааччы Пономарева Саргылана Даниловна) Кытай республикатын Пекин куоратыгар Аан дойдутааҕы «Хрустальный лотос» фестиваль күрэхтигэр I степеннээх лауреат буоллулар.

3. «Намына» вокальной ансамбль (салайааччы Охлопова Антонина Васильевна)- Москва куоракка «Единство России» диэн Аан дойдутааҕы 36-с айар фестивалга I степеннээх лауреат буоллулар.

4. «Дьүөгэлэр» (салайааччы Кутукова Елена Александровна) Болгария «Көмүс орфей» Аан дойдутааҕы фестивалга кыһыл көмүс мэдээл хаһаайына буолан төнүннүлэр.

5. «Көгүл» (салайааччы Соловьев Федот Анатольевич)- Пекин Аан дойдутааҕы ырыа күрүбэр I степеннээх лауреат буоллулар.

Сый устата «Олонхо ассоциацията» (салайааччы Ядрихинский Семен Прокопьевич) көүлүлээһинэн омукут шедеврэн аан дойдуга билибит олонхону тарҕатыыга, үйэтитиигэ анаан араас мунуахтар, семинардар, ыһыахтар үрдүк тэрээһиннээхтик аастылар.

2013 сылга Саха Республикатын культуратын уонна духовнай сайдыытын министрствотын анал программаларынан 2 творческой бырайыактар үбүлэннилэр, уопсай суумата 1 400,0 тыһ. солк. тэннэстэ. Ол иһигэр:

1. 1 000 000 солк. - элбэх функциялаах культура комплекстарын өйөөһүнүгэ Саха Республикатын Президентин Грана.

2. 400 000 солк. - «Создание условий для духовно-культурного развития народов Якутии» Саха Республикатын государственной программатын улуустар конкурснай проекттын өйөөбүтүгэр, 224 300 тыһ. солк. олохтоох бюджеттан софинансирование быһытынан үбүлэннэ, оон «Олонхо» проект олоххо кириитигэр уопсайа 624 300 тыһ. солк. көрүлүннэ.

2014 сыл Россияҕа культура сылынан, Саха Республикатыгар Арктика сыла уонна тыа сирин сайдыытын сылларын салҕаныыта, Наммыт улууһугар Илья Дороевич Винокуров - Чаҕылҕан 100 сыла бэлиэтэниринэн, культура, искусство уонна духовнай сайдыы эйгэтигэр араас өрүттээх үлэ күүтүлэр.

Физической культура уонна спорт салаата

Улууска физкультурнай-оздоровительнай уонна спортивной-маассабай үлэни физическэй культура уонна спорт управлениетынан, спорт көрүнгүнэн федерацияларын, Намнааҕы оҕо-спортивной оскуолатын, орто анал уонна уопсай үөрэх тэрилтэлэрин, общественной түмсүүлэрин кытта ыкса си-бээстээхтик ытытылар.

(Салгытын 7 стр. көр)

(Салгыыта. Иннин 6 стр. көр)

2013 сылга физическэй культура уонна спорт управлениетынан календарнай былаанынан көрүллүбүт үп суумата 8 387 000 солк., бу мантан 772 800 солк. 70 улуустаагы тэрээһиннэргэ, 2 441 800 солк. 62 улуус тас өтүгүгэр күрэхтэһиилэргэ ороскуоттанна.

Сүрүн ситиһиилэр маньыктар:

1. Тья сириг улуустарын баскетбол көрүгүн чемпионатыгар 1 миэстэ.

2. Чэпэчки атлетикаҕа Саха республикатын спордун министра Михаил Дмитриевич Гуляев бириһингэр республикатаагы турнирга 1 миэстэ.

3. «Хапсаҕай» көрүгэр республика чемпионатыгар 1 миэстэ.

4. «Урожай» общество хайыһарга күрэхтэри бастыыр иһин күрэхтэри 1 миэстэ.

5. Гириг спордугар республика чемпионатыгар 2 миэстэ.

6. Тья сириг улуустарын мини-футбол көрүгүн чемпионатыгар 2 миэстэ.

7. Бэһис Бүтүн россиятаагы тья сириг ооньууларыгар шахмат көрүгэр 2 миэстэ.

8. Николай Тарская көрүгүн көрүгүгэр республика чемпионатыгар 3 миэстэ.

9. «Хотугу многоборье» көрүгүн республика чемпионатыгар 3 миэстэ.

10. «Хапсаҕай» көрүгэр федерация Кубогар хамаанданан 4 миэстэ.

Нам улууһун спортсменна-рын сүрүн ситиһиилэрэ:

1. Марокко Аль-Джазира куоратыгар пляжной тустуу чемпионатыгар Вадим Семенов 1 миэстэ, Денис Сивцев 3 миэстэ.

2. Саха Республикатын «Манчаары ооньуулары» национальной көрүгүнэр 19-с спартакиадагыгар ситиһиилэр маньыктар:

• хапсагайга:
- Вадим Семенов - 2 миэстэ (90 кг).

- Александр Румин - 1 миэстэ (90 кг үөһэ)
- Ион Болтунов - 3 миэстэ (уолаттарга 70 кг үөһэ)

• гириг спордугар:
- Наталья Ким - 1 миэстэ
- Розалия Сидорова, Александр Винокурова - 2 миэстэ
• масс тардыһытыгар:
- Анатолий Гладков - 1 миэстэ
- Артем Варданян, Евгений Иванов - 2 миэстэ

• ат сүүрдүүтүгэр:
- 2400 м - 1 миэстэ
- 3200 м - 2 миэстэ

3. Андрей Бурнашев Москва куоракка суукка устата сүүрүгэ Россия чемпионатыгар - 1 миэстэ, кыһынгы Россия Кубогар Королев куоракка 20 км сүүрүүгэ - 1 миэстэ. Надежда Гоголева - кыһынгы Россия Кубогар Королев куоракка 20 км сүүрүүгэ - 1 миэстэ.

4. Сайыына Попова дуобакка Россия чемпионатыгар - 1 миэстэ.

5. Максим Попов саахымакка республика чемпионатыгар - 3 миэстэ.

6. Анатолий Гладков Бүтүн Россиятаагы национальной көрүгүнэр турнирдарыгар масс тардыһытыгар - 1 миэстэ.

2013 сыл устата спорт маастарын норматын толордулар:

1. Владимир Сивцев - буулданаан ытыыга.

2. Октябрь Герасимов - хотугу многоборьега.

3. Александр Голиков - кубактаан ыстаныыга.

Сыл устата 9000 улуус олохтооҕо араас таһымнаах спортивнай күрэхтэһиилэргэ кыттына. Статистика

көрдөрүгүн улууска спордунан утумнаахтык дьарыктанар киһи ахсаана 7000. Сыл ахсын түмүккэ 10 бастыг спортсмен аата быһаарыллар традицията салданар. Ааспыт сылга көгүл тустууга Саха республикатын спордун маастара Вадим Семенов бастыг спортсмена буолла.

Ыччат политика

Улуус сарсынгыга эдэр көлүөнэбит хайдах буоларыттан тутулуктаах. Ыччат улуус социальнай-экономическэй сайдыытын саҕа түһүмүбүгэр бэйэтин кылаатын киллэриэхтээх.

Ыччат политикагыгар маньык уларытылыыбат сороктар быһаарыллаллар ирдэнэр:

- ыччат дьарыктаах буолуута, үлэлээх буолуута, олоор дьиэ тутуута, өй-санаа, майгы өттүнэн уонна патриотическай ииги, үөрэххэ-культуураҕа, эт-хаан өттүнэн сайдарга уонна доруобай буоларга усулбуйаны тэрийии, талааннаах ыччаты өйөөһүн.

Нам улууһугар ыччат политика «Нам улууһун ыччата» диэн программага олобуран ытыыллар. Программа концепциятын ыччат доруобай, көхтөөх, үлэлээх, дьарыктаах буоларыгар утумнаах үлэ ытыыллар.

2013 с. Нам улууһун эдэр ыччата араас республикатаагы уонна улуустаагы тэрээһиннэргэ көхтөөхтүк кыттыыны ылла.

Традицияга кубулуйбут араас тэрээһиннэр ытыылыннылар:

1. Призывник күнэ.
2. Аһымал акциялар.
3. Патриотическай ырыа күрэхтэрэ.
4. Кырдыаҕастар күннэригэр акциялар.

Улуустаагы ветераннар Сэбиэттэрин үлэтэ

Улууска барыта 21 ветераннар алын сүһүөх общественной тэрилтэлэрэ үлэлииллэр.

«Ветеран» программата улуустаагы «Харысхал» программата иһинэн үлэлиир.

Ветераннар общественной тэрилтэлэрин үлэтэ Улуу Кыайыы 70 сылын көрсө улуустаагы 2013-2015 сыллардаагы сүрүн былаан хайысхаларынан ытыыллар. Үлэ араас тэрээһиннэрин таһынан сэрии уонна тыыл ветераннарын ааттарын үйэтигиригэр ытыыллар, Мэнгэ Таас мемориальной кинигэ 6-с тома бэчээттэннэ. Мэнгэ Таас мемориальной кинигэ 7 уонна 8-с томнара, «Нам улууһа гражданскай сэриигэ кыттыыта», «Нам оройуонун комсомолецтара» кинигэлэр материаллара бэлэмнэнэллэр.

Кыайыы скверыгар тыыл ветераннарыгар аналлаах стела оҕоһууллара былаананар.

Үлэ харысхала

Сыл устата улууска үлэ миэстэтигэр эчэйии бэлиэтэмэтэ. Ведомствалар икки ардыларынаагы комиссия 51 боппуруоһу көрдө, ол иһингэр 21 тэрилтэлэр отчуоттарын иһиттэ. Бу боппуруоска үлэ миэстэтигэр сэрэхтээх буолууга үлэһит киһи олобун уонна доруобуйатын харыстааһынна улуус баһылыгын 40 дьаһала табыста.

Нэһилиэнньэ жилищнай-коммунальнай өгөнү төлөөһүнүгэ субсидия

Нэһилиэнньэҕэ жилищнай-коммунальнай өгөнү төлөөһүнүгэ 15 042 663 солк. субсидия 998 ыалга төлөннө. Оттук маска, коммунальнай өгөҕө, газка, уокка, ууга уонна жилищнай өгөҕө биир ыалга төлөнөр орто ыйдаагы субсидия кээмэйэ 1268,78 солк. былырынгыга тэҥнээтэххэ 84,5 % буолла.

Үлэ ырыынага уонна

нэһилиэнньэ дьарыктаах буолуута

2013 сылга нэһилиэнньэ дьарыктаах буолуутун кинигэр 1363 киһи сырытта. Сыл түмүгүнэн учуокка турар үлэтэ суох киһи ахсаана 802 тэҥнэстэ, үлэ көрдөөччүлэртэн ол иһингэр 130 киһи бастайааннай үлэҕэ, 608 киһи быстах үлэнэн хааччылыннылар.

Нэһилиэнньэ дьарыктаах буолуутугар ананан улууска 4 «Ярмарка вакансий» тэриллиннэ, ону таһынан Дьокуускай куоракка республиканскай ярмаркага кыттыыны ытыыллар.

Атын профессия ылытыгар, идэтин үрдэтиитигэр 20 государственной контракт уонна 22 договор түһэриллэн 180 үлэтэ суох киһи үөрэтилиннэ. Ол иһингэр эдэр ыччаты промышленность специальностарыгар үөрэтии:

- эксковаторщик, крановщик;

- күндү таастартан продукцияны онорууну хонтуруолааһын специалиһа;

- сүрүннээн суопардар «В, С, Д» категорияны ылыыга, электро-газосварщик уонна да атын идэлэргэ үөрэнниллэр.

Мань тэҥэ үлэтэ суох буолан учуокка турбуттарга психологическэй көмө оноруу тэриллэн 140 киһи хабылынна.

III. Тутуу эйгэтэ

Олорор дьиэлэри тутуу
Саха Республикатын нэһилиэнньэни хаачыстыбалаах дьиэнэн хааччыыы 2012-2016 сыллардаагы Государственной программа олоххо киириитигэр ытыыллыбыт үлэлэр:

1. «Бюджетнай эйгэ үлэһиттэрин дьиэнэн хааччыыы» подпрограмматынан:
- ахсынны ыйга бюджет үлэһиттэригэр аналлаах 28 квартиралар 1217,4 кв.м иэннээх толору хааччылыылаах олорор дьиэ Нам селиэнньэтин Октябрьскай уулусса 45 нүөмэригэр үлэҕэ киирдэ, 17 525,44 тыһ. солк. сууммалаах 35 бырыһыаннаах субсидия бэрилиннэ;

- икки 4 квартилаах Нам селиэнньэтигэр, икки квартиралаах олорор дьиэ Кириэс-Кытылга, икки квартиралаах Ымыйахтаахха тутулла тураллар, сыл бастакы агарыгар олоххо киирэллэр күүтүллэр. Манна бэриллэр 40 бырыһыаннаах субсидия уопсай суумата 9 117,255 тыһ. солк. буолар.

2. «Чааһынай дьиэ тутуу» подпрограмматынан:

- бырыһыана суох кредит 22 чааһынай дьиэни туттааччыларга 10132,6 тыһ. солк. суумма бэрилиннэ;

- улууска туруолуллубут 10400 кв.м. иэннээх чааһынай олорор дьиэни тутуу былаанын 10648 кв.м. иэнэ толорулунна, 120 чааһынай дьиэ тутулан олоххо киирдэ;

- чааһынай дьиэ тутуулар 8 кварталларыгар уот ситимин тардытыгар республикаттан 19 336 тыһ. солк., нэһилиэктэр бюджеттарытан 1296 тыһ. солк.көрүллүбүтэ. Бу үлэҕэ «Центральные электрические сети» ОАО АК тэрилтэ үлэлэһэн быйыл ситэрэр үлэни ыыта сылдыар.

1. Партизан селиэнньэтигэр «Мымах» квартала - 1 400 тыһ. солк.

2. Никольскай селиэнньэтигэр «Киэб Хонуу» квартал - 3 300 тыһ. солк

3. Аппааны селиэнньэтигэр «Чэчир» квартал - 3 036 тыһ. солк.

4. Тумул селиэнньэтигэр «Перспектива» квартал - 1 400 тыһ. солк.

5. Хатас селиэнньэтигэр «Элбэх оҕолоохтор» квартал

- 4515 тыһ. солк

6. Кириэс -Кытыл селиэнньэтигэр «Эдэр ыччат» квартал - 963 тыһ. солк.

7. Бүтэй-Үрдэ селиэнньэтигэр «Шмидт» квартал - 2800 тыһ. солк

8. Нам селиэнньэтигэр «Север-2» квартал - 1 980 тыһ. солк.

9. Нам селиэнньэтин «Нэлэгэр» квартальгар сайынгы уу ситимэ тардыллыытыгар софинансирование сүнньүнэн 1238 тыһ. солк. эбии үп көрүллэн 1732 м уу турбата тардылынна.

3. «Элбэх квартиралаах дьиэ рыногын доступнай буолуутун үрдэтии» подпрограмманан 28 квартиралаах олорор дьиэ Аппааны селиэнньэтигэр тутулла турар, манна субсидиянан 21 дьиэ көргөн уопсайа 15 913 тыһ. солк. туһанна, 7 квартира өссө да хаһаайынар була иликтэринэн сибээстээн 4 956 тыһ. солк. субсидия бэриллэ илик.

4. «Эдэр ыаллары дьиэнэн хааччыыы» подпрограмматынан 23 эдэр ыалтан 12 эрэ ыал субсидияны ылар кыахтаммыт. 11 эдэр ыалга субсидияны биэрэргэ салгыы үлэ бара турар.

5. «Эдэр учууталларга ипотекай кредиттэһин» подпрограмматынан 7 эдэр учуутал дьиэ тутарга уонна атылаһарга дьиэ уопсай сыанаттан 20 бырыһыаннаах субсидияны 2 476 663 солк. ылла.

6. «Тулаһаах оҕолору дьиэнэн хааччыыы» подпрограмматынан Нам селиэнньэтигэр 4 квартиралаах 153 кв. м. иэннээх дьиэ олоххо киирдэ. 2 квартиралаах олорор дьиэ Кириэс-Кытыл селиэнньэтигэр киирэргэ бэлэм.

Итини таһынан быйыл 8 квартиралаах дьиэ Нам селиэнньэтигэр тутуулаах былаананар.

7. «Аварийнай уонна хаарбах дьиэлэртэн көһөрүү» подпрограмматынан:

Хаарбах дьиэҕэ олорооччулары көһөрүү программатынан республиканскай бюджеттан уопсайа 79 542 691 солк. туһалынна.

- «Хатын-Арыы нэһилиэк» МТ Аппааны селиэнньэтигэр икки квартиралаах, Кыһыл Дэриэбинэҕэ 4 квартиралаах олорор дьиэлэр, «Хомустаах 1-кы нэһилиэгэ» МТ 4 квартиралаах толору хааччылыылаах дьиэ олоххо киирдилэр.
- «Ленскэй нэһилиэк» МТ 17-лии квартиралардаах 3 олорор дьиэ тутууга саҕаланна.

Уопсайа 2013 сыл түмүгүнэн 10 ыал саҕа дьиэҕэ көһүөхтэрэ.

Социальнай объектары тутуу.

Быйыл үлэҕэ киирдилэр:
- 120 үөрэнээччигэ аналлаах оскуола Уөдэй селиэнньэтигэр - 177 064,53 тыһ. солк. тутулуна.

- 60 үөрэнээччигэ аналлаах оскуола Арбын селиэнньэтигэр - 13 047,485 тыһ. солк. «Утүө дьыала» чэрчитинэн тутулуна.

- 40 үөрэнээччигэ аналлаах оскуола иккис учарата Искра селиэнньэтигэр 14 632,67 тыһ. солк. «Утүө дьыала» чэрчитинэн тутулуна.

- 100 миэстэлээх «Сулусчаан» оҕо сада Нам селиэнньэтигэр - 97 924,27 тыһ. солк. тутулуна.

- 50 миэстэлээх «Улыбка» оҕо саада 1 Хомустаах селиэнньэтигэр - 17 500 тыһ. солк.

- 30 миэстэлээх «Мичил» оҕо саадын реконструкцията Нам селиэнньэтигэр - 5 575 тыһ. солк.

- 50 миэстэлээх оҕо саада Уөдэй селиэнньэтигэр - 35 000 тыһ. солк. тутулуналар.

Нам селиэнньэтигэр Октябрьскай уулуссаҕа өр сылларга тутуллубакка турар 120 миэстэлээх оҕо саадын сваятын бөлөргөтүү үлэтигэр 900 тыһ. солк. суумалаах үлэ бара турар.

«Утүө дьыала» чэрчитинэн уопсайа 7 объект тутуутугар республиканскай бюджеттан 22 379 тыһ. солк., улуус уонна нэһилиэк бюджеттан 13 699,4 тыһ. солк. көрүллүбүт үпкэ үлэ барда:

- Көбөкөн селиэнньэтигэр культурно-спортивнай комплекс дьиэтэ 8 783,3 тыһ. солк. тутулан үлэҕэ киирдэ,

- Бөтүгүг оскуолатын спортзала, Никольскай селиэнньэтигэр административно-культурнай центр, Кыһыл Дэриэбинэҕэ многофункциональнай центр, Нам селиэнньэтигэр Олонхо дьиэтин тутуулаах салҕаныахтара.

Хатырык нэһилиэгэр 10 миэстэлээх модульнай участкай балыыһа 75 мөл. солк. тутуулан үлэтин саҕалааҕа.

Капитальнай өрөмүөн үлэлэрэ.

- Кыһыл-Сыыр орто оскуолатын иккис учаратыгар 8 625 тыһ. солк.

- Нам 2№-дээх оскуолатын капиталнай ремонтугар 2 293 903 солк.

- Түбэ орто оскуолата 1 150 000 солк.

- Нам 1№дээх оскуолатын капиталнай ремонтугар - 25 779 932,06 солк. көрүллүбүтэ.

Элбэх квартиралаах дьиэ-лар капиталнай өрөмүөннэрэ:

Сыл устата 10 дьиэ капиталнай өрөмүөнүгэр уопсайа 22 430 427 солк., ол иһингэр:
- «Ленскэй нэһилиэк» МТ-19 303 015 солк.

- «Хатын-Арыы» МТ-631 000 солк.

- «Хамаҕатта нэһилиэк» МТ- 1 599 685 солк.

- «Хомустаах 1-кы нэһилиэк» МТ- 896 726 солк.

Россия уонна Саха сириг тыа хаһаайыстыбатын министрствотын «Тья сириг территориялары сайдыыта» подпрограмматыгар олобуран Аппааны селиэнньэтигэр «Озернай» квартал инженернай инфраструктуратын тутуутун үс сыл болдохтоох үлэтэ саҕаланна. Тутуу уопсай сметнай сыаната 498,899 мөл. солк. тэҥнэһэр. Манна асфальт суол, тротуардар, уот, газ, сайынгы уу ситимэ 495 олорор дьиэни хааччыыахтара.

2013 сылга 108 402 790 солк. көрүллүбүт үпкэ оҕоһуллубут үлэлэр:

- уот ситимин тардыы: 232 устуука уот остуолбата туруорулуна,

- газ ситимин тардыы: уулууссаҕа уонна олорор дьиэлэргэ газ провада 6 536 метр сваркаланна, 877 м траншея хаһылынна.

- Суол оҕоһуутугар 12 тонна шебен бэлэмнэннэ.

Маһы бэлэмнээһин:

Деловой мас бэлэмнээһинэ 22 900 м³, былаан 109,11 % туолла. Мань таһынан пилома-териал 10 668 м³, былаан туолууга 118,53 % тэҥнэстэ.

Суол тутууга

Суол тутуутун сайдыытыгар уопсайа 14 641 341,39 солк. көрүллэн туһанылынна. Ол иһингэр:

- Нам -Искра -Хонгор Биэ муниципальнай суол өрөмүөнүгэр 10 млн. 460 тыһ. 207 солк. көрүллүбүтүгэр 5,4 км усталаах суол өрөмүөннэннэ.

Сыл устата 247 км усталаах муниципальнай суоллары көрүүгэ 4 млн.181 тыс. 133 солк. үлэ барда.

(Салгыытын 8 стр. көр)

(Бүтүүтэ. Иннин 7 стр. көр)

Айылда алдыатыгытын содулларын туоратыгыга үлэлэр

Бам ыйын 15 уонна 21 күннэринээҕи сааскы халаанга Ымыйахтаах, Партизан, Хатас уонна Сыгынах селиэнньэлэрэ күүскэ эмсэбэлээтилэр. Ол түмүгэр нэһилиэк иһинээҕи уонна нэһилиэктер икки ардыларынааҕы суоллар, социальнай суолталаах объекттар, нэһилиэнньэ бас билэр тутуулар, дьон күннэ туттар мала – салаа ууга былдьанна.

Нэһилиэктеринэн ылан көрөр буоллахха:

1. Ымыйахтаах (Үөдэй нэһилиэгэ) 259 дьиа, прописка-лаах 1294 киһи эмсэбэлээтэ.

2. Партизанга 6 дьиа, 27 киһи.

3. Кыһыл-Сыыр (1 Хомустаах) 1 дьиа, 1 киһи.

4. Сыгынах (Арбын нэһилиэгэ) 5 дьиа, 11 киһи.

Эмсэбэлээбиттэр испиһектэрэ оҥоһуллан ханнык көмөҕө бараллара бигэргэтиллибитэ.

Бэйэ бас билиитин сүтэриигэ көмөнү ылыгы испиһеккэ 1295 киһи кирирдэ. Манна Саха республикатын бюджетиттан 25 мөл. 900 тыһ. солк., 1 киһиэхэ 20 тыһ. солк. ананан, барыта тиксэрилинэ. Россия бюджетиттан дьиа кэргэн хас биридди чилиэнигэр 100 тыһ. солк. уопсай суммата 129 млн. 500 тыһ. солк. бу сыл тохсунньу ый бүтэһик күннэригэр кэлэрэ күүтүллэр.

1. Биір кэмнээх материалнай көмө испиһэгэ 1333 киһинэн бигэргэтиллибитэ.

• Манна Саха Республикатын бюджетиттан биір киһиэхэ тиксиитэ 5 тыһ. солк. көрүллэн уопсайа 6 мөл. 665 тыһ. солк. тиксэрилинэ.

• Россия бюджетиттан дьиа кэргэн бастакы 5 киһитигэр, ол эбэтэр дьиа кэргэнэ 50 тыһ. солк. элбээ суох, уопсай суммата 10 мөл. 060 тыһ. солк. тэҥнээр.

2. Тутуу матырыйаалларынан көмө быһыытынан 218 дьиа кэргэнгэ көрүлүннэ:

• Маһынан оттунааччыларга 900 устуука кирпиичэ
• 2,5 м² лафет, 40мм дуоска
• 14 м² ДВП
• 10 м² стекла
• 2,5 м³ базалит уо.да.

3. Жилиһин сертификат ылыгы испиһек 43 ыалга оҥоһулунна.

Ремонт үлэлэрэ:

• 3 социальнай суолталаах тутууларга.

• Ымыйахтаах, Партизан нэһилиэктерин иһинээҕи 15 суолларга.

• 1 муниципальной суолталаах дьиа.

• 5 учаастакка аварийнай үлэлэр ытылыннылар.

• «Чуораанчык» оҕо саадын дьиа үрдүк сиргэ көһөрүлүүтүн үлэлэрэ ытылыннылар.

• Ымыйахтаахха нэһилиэк иһигэр 2 тимир муоста тутулунна.

Ремонт ытыллыгытын үлэлэрин уопсай суммата 37 мөл. 252 тыһ. солк. тэҥнэстэ.

Сир - баай-дуол сыһыаннаһылары

2013 сылга улуус землеустроителлэрин биір сиргэ түмэн Муниципальной казеннай учреждение «Комитет по управлению муниципальным имуществом МО «Намский улус» РС(Я)» диэн тэриллибитэ.

Нам улуугу уопсайа 5 млн. 315 тыһ. солк. сууммаҕа, 839 сир участка аренда бэрилинэ, уопсай кэмэйэ 26 млн. кв.м. тэҥнээр. Аренда бюджет хаһынагыгар кириртэ былааны икки төгүл элбэх толоруллуна. 166 сир участка приватизацияланна, бюджеткэ кирири 511 тыһ. солк., юридическэй сирэйдэргэ 368 участок бэриллинэ.

Бэсыйын 27 чыһылыгыгар «Намкоммунтеплоэнерго» ОАО тэрилтэни кытта 534 млн. 048 тыһ. солкубайдах концессионнай сөбүлэһи түһэрилиннэ, бу сөбүлэһи Саха Сиригэр саамай улахан уонна бастакы холбоор буолар.

2013 сылга 17 нэһилиэк генеральной былааннара бигэргэтилиннэ уонна 4 улахан тыа хаһаайстыбатыгар аналлаах сирин дьон олохторугар сөптөөх гына докумуон оҥоһулунна.

Бу күннэ диэри 182 участка элбэх оролоох дьонго бэриллинэ, өссө да 500 ыал сайабылыаннаһыта быһаарыллара күүтүллэр.

IV. Хааччылар эйгэ «Намкоммунтеплоэнерго» аһаҕас акционернай обществос

2013 сыл түмүгүнэн фактической тепловой энергия 87 273,4 Гкал туттулуна, былаан быһыытынан 87 335 Гкал, ол эбэтэр 99,9%. Былаантан кыра түһүү баара потребитель заякатынан араары буолар.

Браас ууну таһы көрүлүүтү бюджет былаанынан 19 635,3 м³, фактической -56 953,63 м³.

«Намкоммунтеплоэнерго» аһаҕас акционернай общество 11 326,3 тыһ. солк. суумалаах ремонт оҥордо. 27 963,5 тыһ. солк. суумалаах материал кэлбитэ. Бу материаллартан 2,7 мөл. солк. текущай ремонтта туттулуна. Спец техника 4 единица кэлбитэ.

2013 сылга инвестиционной программа чэрчитинэн Көбөкөн нэһилиэгэр 28.690.824,80 солк. суумалаах центральной котельнай тутулунна. Арбын нэһилиэгэр квартальной котельнай ититэр уонна уунан хааччылар турбатын ситимэ оҥоһулунна. Уопсай суммата 3 155 067, 72 солк. Арбын нэһилиэгэр сана оскуола котельнай, 75 м³ емкость монтаһа, ититэр уонна уунан хааччылар ситим оҥоһулунна. Уопсай суммата 2 645 354, 54.

Консолидированной доход - 373 005, 8 тыһ. солк., консолидированной расход - 371 791 тыс. руб. Финансовой прибыль 1 214,8 тыһ. солк.

«Намкоммунтеплоэнерго» аһаҕас акционернай общество 2013 сыллааҕы ситиһилэрэ:

«Нам улууһа» муниципальной тэрилли уонна «Намкоммунтеплоэнерго» аһаҕас акционернай общество икки ардыгар Концессионнай соглашение баттаммыта, «Ленскэй нэһилиэк» муниципальной тэрилли 2013-2015 с. итинэн хааччылар коммунальной инфраструктурна модернизациялыырга фонд содейлэри реформированная ЖКХ сөбүлөн ылылынна. Программа сыала-соруга Нам селотун ЖКХ объектары модернизациялааһын. «Энергосберегающие технологии» уонна «Намкоммунтеплоэнерго» ООО аһаҕас акционернай общество икки ардыгар сервиснай контракка илии баттанна. Бу контракт сыала-соруга Аппааны уонна Хамаатта нэһилиэктер котельнай оборудованнаяларын уонна ититэр ситимин модернизациялааһын. Инвестиционной программаны олоххо киллэрэргэ Банк Москва ООО 350,0 млн. солк. суумалаах кредитнай договор баттанна. Хамнас төлөөһүнүгэр ис суох, ититэр ситим бэриллэитэ үчүгэйдик барар, ыксаллаах быһы майгы тахсыбата. Саха Республикатын

Правительствотоыттан 200, 0 млн. солк. Госгарантия бэрилиннэ.

Табаары уонна өгөнү оҥорон таһаарар салаа

2013 сыл 11 ыйынааҕы түмүгүнэн табаары уонна өгөнү оҥоруу 1135,01 мөлүйүөн солк. буолла. Ааспыт сылы кытта тэҥниир буоллаха 7,7 % үрдээтэ.

Нэһилиэнньэҕэ табаары атылааһын биір киһиэхэ тиксэринэн 48863,9 солк. тэҥнэстэ. Общественнай аһылыкка өгөнү оҥоруу 49550,7 тыһыынча солк. тэҥнэстэ, былаан 105,7% туолла.

Төлөбүрдээх өгөнү оҥоруу
Төлөбүрдээх өгөнү оҥоруу уопсай суммата 258 102,7 солк. тэҥнэстэ.

Биір киһиэхэ тиксиитэ 11 111,7 солк. Былаан 108,7% туолла.

Роспотребнадзор

Сыл устата инфекционной ыарыларынан ыалдьыи намтааһына бэлиэтэннэ. Ол эрэн түбүркүлүүс, гепатит курдук инфекционной ыарыларынан ыалдьыи үрдээһинэ бэлиэтэннэ. Уопсайа 90 бэрэбиэркэ ытыллыгытыттан 43 былаанаммыт, 47 былааны таһынан. Ол түмүгэр 160 административнай штраф, 316 100 солк. уурулуна.

Буруйу оҥоруу

Буруйу оҥорууну сүрүн соругуан дьон конституционной бырааптары уонна көнүлүрүмү көмүскээһин, терроризмы утары охсуһуу, сеп-сэбиргэл сокуону кэһэн туттулуутун, тэрээһиннээх уонна экономическэй буруйу оҥорууну, коррупцияны утары, сокуону кэһэн кэлиини-барыыны утары охсуһуу, ыарахан уонна ордук ыарахан буруйдары арыыы уонна силиэстийэлээһин, сэрэтэр үлэни күүһүрдүү уонна нэһилиэнньэ киэҥ арагатын буруйу сэрэтиигэ кыттылары хааччылыы буолар.

2013 сылга 187 буруйу оҥоруу табыста, ити көрдөрүү былырынгытааҕар 30,2% кыччаата, ол иһигэр ыарахан буруйу оҥоруу былырынгытыттан 54,9% кыччаан 32 тэҥнэстэ.

Улууска «Буруйу оҥорууну сэрэтиигэ» анал уһун болдохтоох программа ылыллан үлэлиир. Программа улуус бюджетиттан үбүлэнэр. Ааспыт сылга 1 505 275 солк. көрүллэн туһанылынна.

Миграционной сулууса

чайной ситуации на объектах ЖКХ, предприятий, учреждений Намского улуса

В соответствии с Федеральным Законом от 21.12.1994 г. № 68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера», в целях обеспечения пожарной безопасности и предупреждения возникновения чрезвычайной ситуации на объектах жилищно-коммунального хозяйства на территории МО «Намский улус», и в связи с понижением температуры наружного воздуха, распоряжаюсь:

1. Главам поселений муниципальных образований, руководителям предприятий, учреждений:

1.1. Усилить непрерывный контроль за обеспечением функционирования и предупреждения возникновения чрезвычайной ситуации на объектах теплоснабжения;

1.2. Усилить за надлежащим исполнением своих обязанностей охранников и сторожей объектов.

1.3. Создать материальный резерв ПТН (производственно-технического назначения) для обеспечения бесперебойной и надежной работы объектов

үлэтэ.

2013 сылга Намнааҕы миграционной сулуусаҕа 188 омок граждана учуокка ылыныллылар, ол иһигэр Арменияттан- 35, Кыргызстантан- 58, Тажикистантан- 52, Узбекистантан- 33.

Сыл устата 1 750 киһи паспорун оҥоттордо. Устуу 3687 киһиэхэ оҥоһулунна. Уопсайа сыл устата 650 административнай протокол туолан 712 900 солк. штраф төлөннө.

Баһаардар

2013 сыл түмүгүнэн 32 ойуур баһаара бэлиэтэннэ, барыта 13 108 га иэннээх сир умайда. Сүрүн биричинэн өртөөһүн уонна чабылтанан буолар.

«Нам улууһа» МТ депутаттары Сэбиэтин үлэтэ

«Нам улууһа» муниципальной тэрилли бэрэстэбиитэллээх органа – Улуус депутаттары Сэбиэтэ билигин 19 депутатааҕа, улуус олоһундааһын, үлэтин-хамнаһын тускулларыттан тутулуктаах депутатскэй үлэ тыһырыллыбыт хайысхаларынан үлэлиэхтээх 5 бастайааннай комиссиялардаах, президиумнаах. Саҕа талыллыбыт саһаап 2013 сыл балаһан ыйын 26 күнүттэн үлэтин саһалаабыта. 2013 сылга Улуус Сэбиэтэ барыта 16 сессия мунһаһын ыытта, онуоха 87 нормативно-правовой аакталар бастайааннай хамыһыаларга көрүлүннэ уонна пленарнай мунһаһыларга кириэн бигэргэтилиннилэр.

Сэтинньи 21 күнүгэр Улуус депутаттары Сэбиэтэ Саха Республикатын Государственной Мунһаһын (Ил Түмэнин) кытары биіргэ үлэлири Сөбүлэһиигэ (Соглашенияҕа) илии баттанна.

Ахсынньы 12 күнүгэр Всероссийской олохтоох нэһилиэнньэни кытта көрсүһүүгэ Улуус депутаттара көхтөөх кыттыыны ылыллар. Ол курдук, спорт ветерана сертификатын ыларыгар көмө, спонсорство өттүгэр, Олонхоҕо аналлаах кинигэ таһаарытыын туһуна араас хайысхалаах топпуруостары көрдүлэр, быһаардылар тустаах даһалталарга сорууда-таатылар.

Ол курдук, Республика Государственной Мунһаһар (Ил Түмэнигэ) Улуус депутаттарыттан законодательнай инициатива быһыытынан быһаары киллэриллэн сокуон ылыллыгытыгар этии кирирдэ.

жизнеобеспечения.

2. Возложить ответственность на глав поселений муниципальных образований, руководителей предприятий, учреждений в случае возникновения чрезвычайной ситуации на объектах жизнеобеспечения.

3. Ежедневно информировать о ситуации на местах и в случае необходимости в ЕДДС МО «Намский улус», тел: 42-5-08 (дежурный диспетчер).

4. Обеспечить проведение противопожарных инструктажей и занятий с персоналом, практических тренировок по отработке действий во время чрезвычайной ситуации.

5. Намскому филиалу «Нам» НВК «Саха» (Шишкин Г.П.), редакции газеты «Энсиэли» (Касьянов В.Г.) опубликовать данное распоряжение в средствах массовой информации.

6. Контроль исполнения данного распоряжения возложить на заместителя главы пол строительству, промышленности и ЖКХ Матвеева С.С.

Глава А. Атласов

Срочно продаю Тойота Виста 1995 г.в., 40-й кузов, двигатель 3S, объем 2 литра, цвет зеленый, ХТС, цена 150 тыс. руб.

Тел. 89841162096

РАСПОРЯЖЕНИЕ

14.01.2014 № 17-р с. Намцы

О разрешении проезда автотранспортных средств с грузоподъемностью до 15 тонн (пятнадцать) через р. Лена по ледовой переправе с. Хатас—с. Намцы

На основании акта проверки толщины льда ледовой переправы по маршруту с. Хатас—с. Намцы, распоряжаюсь:

1. Разрешить проезд автотранспортных средств с массой до 15 тонн с 13 января 2014 г. через р. Лена по ледовой переправе с. Хатас—с. Намцы наименьшая толщина льда составляет 58 см., максимальная толщина льда составляет 75 см.

2. Главе МО «Хомустахский 2-й наслег» (Дмитриев А.К.), генеральному директору ООО «Быйан» (Окороков Р.Е.) установить постоянный контроль за технико-эксплуатационным состоянием ледовой переправы.

3. Начальнику ОГАИ ММО МВД РФ «Намский» (Петров Н.А.) установить постоянный контроль безопасности дорожного движения по ледовой переправе.

4. Намской инспекции ГИМС ГУ МЧС России по РС(Я) (Мохначевский В.Н.) установить по-

стоянный контроль соблюдения настоящего распоряжения.

5. Намскому филиалу «Нам» НВК «Саха» (Шишкин Г.П.), редакции газеты «Энсиэли» (Касьянов В.Г.) опубликовать данное распоряжение в СМИ.

6. Контроль исполнения данного распоряжения возложить на управляющего делами администрации Степанова Н.Н.

Глава улуса А. Атласов**РАСПОРЯЖЕНИЕ**

14.01.2014 № 18-р с. Намцы

О разрешении проезда автотранспортных средств с грузоподъемностью до 15 тонн (пятнадцать) через р. Лена по ледовой переправе с. Кобьякон—с. Маймага

На основании акта проверки толщины льда ледовой переправы по маршруту с. Кобьякон—с. Маймага, распоряжаюсь:

1. Разрешить проезд автотранспортных средств с массой до 15 тонн с 13 января 2014 г. через р. Лена по ледовой переправе с. Кобьякон—с. Маймага наименьшая толщина льда составляет 60 см., максимальная толщина льда составляет 100 см.

2. Главе МО «Кобьяконский наслег» (Ноговицын К.Н.), ге-

БИЛЭРИИЛЭР

неральному директору ООО «Быйан» (Окороков Р.Е.) установить постоянный контроль за технико-эксплуатационным состоянием ледовой переправы.

3. Начальнику ОГАИ ММО МВД РФ «Намский» (Петров Н.А.) установить постоянный контроль безопасности дорожного движения по ледовой переправе.

4. Намской инспекции ГИМС ГУ МЧС России по РС(Я) (Мохначевский В.Н.) установить постоянный контроль соблюдения настоящего распоряжения.

5. Намскому филиалу «Нам» НВК «Саха» (Шишкин Г.П.), редакции газеты «Энсиэли» (Касьянов В.Г.) опубликовать данное распоряжение в СМИ.

6. Контроль исполнения данного распоряжения возложить на управляющего делами администрации Степанова Н.Н.

Глава улуса А. Атласов**РАСПОРЯЖЕНИЕ**

15.01.2014 № 24-р

Об усилении контроля по обеспечению надежного функционирования и предупреждения возникновения чрезвы-

ЫҤЫРЭХ ТЫЛЛАР

Күндү эдьийбитин, Нам селотун олохтообун, үлэ, тыл бэтэрээнин **СОФРОНОВА ВАРВАРА ИВАНОВНА** 80 сааскын томточтуу туолбут үөрүүлээх күнгүнэн ис сүрэхтэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Эн олоххо дулуургунаан, бар дьонгор эйвэс сыһыангынан, үөрүннэн майгыгынан, үчүгэйи эрэ түстүүр санаабынан өрүү үтүө холобур буолабын. Баарабыт бу чугас Киһибитигэр оҕолорун, сиэннэрин сылаас тапталларыгар куурастаран хас биридир күнү үөрэ көрсүөххүн, чэгиэн-чэбдик сылдыаххын, өссө да уһундук олоруоххун!

Ытыктыр эдьийбитигэр бастын-мааны махтал тылларын этэбит, Айыһытын аргыстастын, Ийэхситин энгэрдэстин диэн алгыс тылбытын тиздэбит! Дом!

Саһаһың Сивцева Елизавета Васильевна, оҕоло, дьээ кэргэттэрэ

«Комсомольскай» совхоз бастын үлэһиттэрин **ФИЛИПОВА ОЛЬГА ИЛЬНИЧНА** 60, **ПРОПОПОВ ЯНВАРЬ НИКОЛАЕВИЧ** 70, **МУХИН ВАСИЛИЙ ВАСИЛЬЕВИЧ** 75, Чураачыттан төрүттээх ветеран учууталы **ЕКАТЕРИНА ПЕТРОВНА ГУЛЯЕВА** 75 сааскытын туолбуккутунан итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Тохсунньу томороон тымнытыттан толлубат хоһуун дьомугуар чэбдик доруобуйаны,

үтүмөн үгүс үөрүүнү, дьолу-соргуну быйылгы Сылга сылатосхойдун диэн алыптаах алгыспытын аныбыт. Дом!

Хамаатта ветераннара

Күндүтүк саныыр, убаастыыр чугас ыалбыт күн күбэй ийэлэрин, СР доруобуйатын харыстабылын туйгунун **НОВИКОВА ЕЛЕНА ПЕТРОВНА** олобун кэрэ-бэлиэ күнүн бэлиэтиир үбүлүөйгүнэн, Айыһыттарын айхаллыыр алгыстаах түгэннэринэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Баарабыт Эйиэхэ чэгиэн-чэбдик туругу, үтүмөн үгүс ситиһиллэри, үөрүүнү-көтүүнү, дьээ кэргэнгэр байылыат олобу, ил эйэни. Санаабытын сатанан истин, туппугун туолан, тупсан истин, Сир ийэн үтүөгэ, кэрэгэ, үйэлээҕэ арчылаатын, арыаллаатын, үйэҥин уһаттын. Дом!

Чугас ыалларын Ивановтар, Касьяновтар, Григорьевтар, Кириллиннар, Павловтар, Романовтар, Сивцевтар, Максимовтар, Винокуровтар, Зыряновтар

Коллектив Намского педагогического колледжа искренне поздравляет своего ветерана **ОКОНЕШНИКОВА СПИРИДОНА ВАСИЛЬЕВИЧА** с 70-летним юбилеем!

В этот прекрасный день мы разделяем Вашу радость и желаем Вам и Вашим близким крепкого здоровья, благополучия, семейного счастья! Пусть Ваше сердце и душа не чувствуют усталости, никогда не старейте душой! Низкий Вам поклон за добросовестную работу, вклад в развитие колледжа, успехов в творческом труде и вечной молодости души!

Уважаемую коллегу **РУМЯНЦЕВУ ТАМАРУ ВАСИЛЬЕВНУ**, преподавателя английского языка, отличника образования Республики Саха (Якутия) от всего сердца поздравляем с 55-летием со дня рождения!

Желаем, чтобы Ваш нелегкий, но благородный труд всегда приносил радость, чтобы Вы всегда оставались такой же молодой и энергичной! Крепкого Вам здоровья, финансового благополучия и семейного счастья!

С уважением, коллектив Намского педагогического колледжа

Коллектив Намского педагогического колледжа поздравляет свою коллегу **РОМАНОВУ ДАРЬЮ МИХАЙЛОВНУ**, преподавателя декоративно-прикладного искусства, отличника образования Республики Саха (Якутия), почетного работника среднего профессионального образования Российской Федерации с 50-летним юбилеем!

Мы знаем Вас как высокопрофессионального специалиста, опытного педагога, человека-энтузиаста, всю свою трудовую деятельность посвятившую делу воспитания и обучения будущих специалистов республики, привитию любви прекрасному!

Уважаемая Дарья Михайловна, мы желаем Вам доброго здоровья, удачи в делах, творческого подъема! Оставайтесь всегда такой же целеустремленной и жизнерадостной, счастья и благополучия Вам и Вашим близким!

Күндүтүк саныыр эдьийбитин, ты хаһаайыстыбатын туйгунун **СТЕПАНОВА ЗОЯ ЕГОРОВНА** Улуус ытыктабыллаах киһитэ буолбуккунаан,

«За вклад развития сельскохозяйственной кооперации», «За вклад развития профсоюзного движения РС(Я)» бэлиэлэри ылбыккынан уонна 60 сааскын туолбут үөрүүлээх үбүлүөйгүнэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Үлэҕэ бэриниллээх сыһыангынан, талан ылбыт идэҕэр – тыа хаһаайыстыбатын түбүктээх үлэтигэр – үтүө суобастаахтык үлэли сылдыаргынан киэн туттабыт. Баарабыт күндү киһибитигэр үтүө доруобуйаны, үлэҕэр өссө үрдүк ситиһиллэри, дьолу-соргуну. Барыбыт туһугар үтүө кыһамныын, көмөг иһин туоһа да тэҥнэммэт махталбытын тиздэбит. Дьээ кэргэниң тапталыгар уйдаран, чугас дьонун ытыктабылларынан арчыланан, үөрүү-көтүү үктэллэнэн уһун үйэлэн, этэҥнэ сырыт диэн алгысыбыт!

Арбынтан, Намтан бииргэ төрөөбүт балтыларың, быраатың, кинилэр дьээ кэргэттэрэ

Дорогих наших ветеранов **САВВИНУ АННУ И ННОКЕНТЬЕВНУ**, **ТАРБАХОВУ АНТОНИНУ СЕМЕНОВНУ**, **БЫЛКОВА СЕМЕНА НИКОЛАЕВИЧА**, **ИЛЬИНУ АЛЕКСАНДРУ НИКОЛАЕВНУ**, **ОРЕШКОВУ РАЙСУ СУЛЕЙМАНОВНУ**, **АРБАТСКУЮ ЕЛИЗАВЕТУ ВАСИЛЬЕВНУ**, **ПОПОВУ АННУ АЛЕКСЕЕВНУ** поздравляем с наступившим 2014 годом и Рождеством!

Желаем крепкого здоровья, долголетия. Пусть наступивший год войдет в ваши дома с надеждой, с радостью, с любовью!

Коллектив МБДОУ № 4 «Чэчир», с. Намцы

Тапталлаах кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин **ЭВЕРСТОВ**

ГЕОРГИЙ ИВАНОВИЧ 65 сааскын туолар үбүлүөйгүнэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Баарабыт бииги үөрүүбүтүгэр доруобай сылдыан уһундук олоорогор!

Кэргэниң, уолаттарың, кийииттэриң, сиэннэриң Канадаттан, Москвадан

Ытыктабыллаах коллегабытын, үлэ ветеранын **ЭВЕРСТОВ ГЕОРГИЙ ИВАНОВИЧ** 65 сааскын туолбут өрөгөйдөөх күнгүнэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Эн үлэҕэр бэриниигин, эдэр үлэһиттэргэ үчүгэй холобур буоларгынан астынан туран, Эйигин үрдүктүк сыаналыбыт, холобур оностобут. Баарабыт Эйиэхэ чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, элбэх сырдык, ыраас, кэрэ-бэлиэ түгэннэри, эстибэт эрчими, уостубат уйгуну. Чугас дьонун, коллегаларың, аймахтарың ытыктабылларыгар арчыланан өссө да уһундук, дьоллоохтук үлэлээ диэн истин санаабытын, үтүө алгыспытын тиздэбит!

«Намкоммунтепхозэнерго» ОАО коллектива

«Отуу уота» литературнай түмсүү сэбиэтэ, түмсүү бары чилиэннэрин ааттарыттан үлэ, тыл, спорт ветеранын, «Отуу уота» литературнай түмсүү актыбынай чилиэнин, «Энсиэли» хаһыат общественной корреспонденцы **ФЕОФАНОВ ЕГОР МИХАЙЛОВИЧ** 2013 сыл түмүгүнэн «Энсиэли» хаһыаппыт «Сыл бастынкорреспондента» диэн үрдүк ааты ылбытынан эвэрдэлиир уонна оловор дьолу-соргуну, айар-суруйар үлэтигэр өссө үрдүк ситиһиллэри баҕарар.

«Отуу уота» литературнай түмсүү сэбиэтин председателэ А.Г. Дунаев

РЕШЕНИЕ

ИКМО «Хомустахского 1 наслега»

№ 1 от 16.01.2014

«О внесении изменений в состав комиссии»

1. В связи с личным заявлением вывести из состава ИКМО Кривошапкину Клавдию Николаевну.

2. В связи с назначением специалистом МО «Хомустахский 1 наслег» вывести из состава ИКМО Азарову Саргылану Афанасьевну.

3. Ввести в состав ИКМО Борисову Екатерину Васильевну. Образование среднее, техработник МБУ «Алгыс». Выдвинут от коллектива МБУ «Алгыс».

4. Ввести в состав ИКМО Ощепкова Илью Афанасьевича. Образование среднее, пенсионер. Выдвинут от совета ветеранов.

5. Чичигинарову Күннэй Семеновну назначить секретарем ИКМО.

Председатель ИКМО Дьяконов М.Н.

ПРОТОКОЛ № 1

заседания улусной комиссии по ГО ЧС и ПБ МО «Намский улус» от 14 января 2014 г.

Присутствуют комиссия в составе:

— Атласов А.П. – глава МО «Намский улус», председатель комиссии;

— Яковлев А.Я. – первый заместитель главы улуса, заместитель председателя комиссии;

— Степанов Н.Н. – заместитель главы улуса, управляющий делами администрации, заместитель председателя комиссии;

— Колпашиников И.В. – начальник ОГПС № 23 по Намскому улусу, заместитель председателя комиссии;

— Охлопков Т.Е. – главный специалист ГО и ЧС администрации МО «Намский улус», заместитель председателя комиссии.

Члены комиссии:

— Новгородов А.Г. – глава МО «Ленский наслег», р.т. 41-3-52, 89242678540;

— Стручков А.А. – начальник ММО МВД «Намский», р.т. 41-1-60, д.т. 42-2-95;

— Петров Н.А. – начальник

ОГАИ ММО МВД РФ «Намский», р.т. 41-7-71, 89245695954;

— Игнатьев Н.В. – директор ОАО «Намкоммунтепхозэнерго», р.т. 41-6-46, д.т. 41-1-68; диспетчер 41-4-05, 89142726492;

— Васильев А.С. – начальник Намского участка РЭС ЦЭС ОАО АК «Якутскэнерго», р.т. 41-6-50, дежурный 41-3-39, 89246861340;

— Юмшанов А.Н. – начальник УГРС «Ленагазсервис» ОАО «Сахатранснефтегаз», р.т. 41-4-83, д.т. 42-8-34, 89142314822;

— Мохначевский В.Н. – старший госинспектор ГИМС МЧС РС(Я) по Намскому улусу, р.т. 42-1-59, 89244685395;

— Возный О.А. – начальник отдела военного комиссариата Намского улуса, р.т. 41-4-46;

— Григорьев В.В. – начальник ЛТЦ № 15 МЦТЭТ № 1 филиала «Сахателеком» ОАО «Ростелеком» 41-2-45, д.т. 41-4-03, 89248707532;

— Слепцов Л.А. – главный врач ГБУ РС(Я) «Намский ЦРБ», р.т. 41-1-67, д.т. 41-4-34, 89243676760;

— Алексеев В.Г. – начальник МКУ УСХ, р.т. 41-2-82, 89246617609;

— Ильина Л.И. – руководитель управления Роспотребнадзора по РС(Я) в Намском улусе, р.т. 41-7-47, д.т. 41-8-89, 89245698280;

— Собакин А.И. – начальник Намской инспекции охраны природы ОГЭН РС(Я), р.т. 41-5-76, 89142212884;

— Винокуров А.И. – директор Намского участка ГАУ «Якутлесресурс», р.т. 42-3-55, 89142775777;

— Эверстов С.Д. – начальник ГБУ ветеринарии с ветеринарной испытательной лабораторией в Намском улусе, р.т. 41-1-39, 89142644467;

— Протопопов О.Н. – начальник МКУ «Управление образования МО «Намский улус РС(Я)», р.т. 41-4-08, 89241731098;

— Мордосов М.В. – начальник ГКУ РС(Я) «Якутское лесничество» Намский филиал, р.т. 41-1-60, р.т. 42-3-55, 89241713868;

— Огороков Р.Е. – генеральный директор ООО «Быян», 89243680089;

— Румянцев М.И. – генеральный директор ООО «Айан-

САХАБАЗАЛЫТ
завод базальтовых материалов

В НОВЫЙ ГОД - В ТЕПЛЫЙ ДОМ!

ВНИМАНИЮ ЯКУТЯН!
ЗАВОД БАЗАЛЬТОВЫХ МАТЕРИАЛОВ ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОДЛЕНИИ до конца января 2014 г. НОВОГОДНЕЙ СУПЕРАКЦИИ!!!

* скидки на плиты САХАБАЗАЛЫТ П-75-15% П-125-10%
* заключая договор на сумму свыше 132 тыс. рублей до 31 января 2014 года, вы можете:

☆ ВЫИГРАТЬ ВОЗВРАТ СВОИХ ДЕНЕГ НА СУММУ 132 120 РУБЛЕЙ;
☆ УЧАСТВОВАТЬ В РОЗЫГРЫШЕ СУПЕРПРИЗА - ДОМОКОМПЛЕКТА БАЗАЛЬТОВОГО ДОМА ПЛОЩАДЬЮ 54 КВАДРАТНЫХ МЕТРА СТОИМОСТЬЮ 840 ТЫС. РУБЛЕЙ

УЧАСТВУЙТЕ В СУПЕРАКЦИИ САХАБАЗАЛЫТА!!!

ЗАЯВКИ по телефону: 40-22-22
8(924)766-35-45, 8(924)765-45-75

Акция действительна до 31.01.2014 г.

Транс», 89142344488;

— Шишкин Г.П. – директор Намского филиала «Нам» НВК «Саха», р.т. 41-6-32, р.т. 42-5-50, 89142346248;

— Прокопьев С.К. – генеральный директор ООО «Гранд+», 89142829990;

— Яковлева А.А. – начальник Центр гигиены и эпидемиологии РС(Я) в Намском улусе, р.т. 41-6-27, 89246380652.

Повестка дня:
1. О рассмотрении вопроса об обстановке с пожарами и гибели людей при пожарах.

Присутствуют: главы МО поселения.

Заслушав и обсудив информации начальника ОНД по Намскому району (Парников Н.А.), начальника ОГПС № 23 по Намскому району (Колпашиников И.В.) комиссия решила:

1. Главам МО поселений: На основании распоряжения

главы улуса от 14 января 2014 г. № 19-р «Об утверждении Плана мероприятий по стабилизации обстановки с пожарами, по предупреждению гибели людей при пожарах, профилактики пожаров на объектах и в жилом секторе на территории Намского района в 2014 г.», для профилактики и предупреждения пожаров в Намском улусе руководствоваться данным планом мероприятий на 2014 г.

2. Рекомендовать начальника ОГПС № 23 по Намскому району (Колпашиников И.В.), начальнику ОНД по Намскому району (Парников Н.А.), начальнику ММО МВД РФ «Намский»:

— усилить профилактическую работу в жилом секторе;

— проверить места проживания граждан и семей, относящихся к категории «неблагополучных», мест возможного скопления лиц без определенного места

жительства, мест проживания пенсионеров, инвалидов и нетрудоспособных граждан с применением противопожарных инструктажей по месту жительства;

— руководствоваться данным планом мероприятий на 2014 г.

3. НФ «Нам» НВК «Саха» (Шишкин Г.П.), редакции газеты «Энсиэли» (Касьянов В.Г.) опубликовать в средствах массовой информации.

Секретарь комиссии Т. Охлопков

От 21 января 2014 года

«Аргыс-такси» по селу и улусу. Проезд до 24.00 – 100 руб., с 24.00 до 07.00 – 150 руб. 43-111, 43-232, 89142913221, 89841174289 89248676068, 89644250411 Грузовые перевозки Предъявитель купона скидка – 20 руб.

КЭРИЭСТЭБИЛ

Биниги таптыр эдьийбит, балтыбыт Прокопьева Анна Амбросевна бу орто дойдуттан барбыта номнуо 3 сүл буолла.

Аня ийэтэ үс саастааҕар өлөн кыра эрдэбиттэн детдома иитиллибитэ. Оттон сааһын ситэн баран аҕатыгар Хатырыкка кэлэн олорбута, абаҕатын аахха Прокопьев Алексей Спиридоновичтаахха сылдыра, кинилэри кытта алтыһара. Аня киһи быһытынан олус элэккэй, элбэх кэпсээннээх-ипсээннээх, наһаа аймаҕымсах этэ. Ураты үчүгэй эйэркэй куоластааҕа. Нуучча наҕырааһына уһунуу билэрэ уонна хас биридди нотатын олус сөпкө, табан ыллыра. «Үөрэммитин буоллар, арааһа, театр опернай солистка буолуо эбикин» диэн хайҕааччыбыт. Ону эдьийбит барахсан: «Чэ, наһаа киһиргэтимэн», — диэн күлөн кэбиһэрэ. Эдьийбит салайар, дыһайар, дыону түмэ тардар таллааннаах буолан эдэртиһэн наар культура эйгэтигэр үлэлэбитэ. Кини хаһан да ыарыйдым, мөлтөөтүм диэн киимиэхэ да үнсэргии сылдыһабата. Төһө да Хатырык кыһа буоллар, Искра учуастагы иккис дойдун онгостон үлэлээн-хамсаан, Искра дьонун дьон-аймах онгостон, кыаммат-түгэмэт киһиэхэ көмөлөһөн, сүбэ-ама биэрэн, искралар ытыктанар эдьийдэрэ этэ. Искраҕа табыстаһына барыларыгар ыалдьыттыра, кэпсэтэрэ-ипсэтэрэ, дуоһуйа сынһанара. Искрам айылҕата салгынын сымнаһас, сылаас, мизэх күндү, чугас дириэ. Дэлэҕэ да искралар таптаан «Биниги Амброспут» диэн ааттыахтара дуо?

Эдьийбит Аня ыарыһах буолан кэргэн тахсар, оҕо төрөтөр дьолу билбэккэ барахтаабыта. Ол оннугар биригэ төрөөбүттэрин оҕолорун, сиэннэрин оҕо онгостон, онон дьоллоно. Эдьийбит барахсан аһа-үөлү миннигэһэ-дэлэйэ, ыалдьыттыгы тийдэххэ гута аһын-үөлүн таһааран үөрэ-көтө чэин тардыбытынан барахтаһыра. Хаһыакка суруйар ураты дьобурдааҕа, хойукка дылы улуус хаһыатыгар корреспондентнаабыта. Уус-уран, хомоҕой тыллаах-өстөөх буолан үбүлүүйдүргэ, сыбаайбаларга биниги аймактар этэр тылы киһиэхэ салайан тыл эгэртэн элбэхтик куотарбыт. Эдьийбит көрдөһүүбүтүн ылынан: «Ээ, этэн бөҕө буоллаҕа диэн», — диэтиирэ. Эдьийбит Аня олоҕун бүтэһик күннэригэр дылы санаатын түһэрбэккэ: «Өлөр өлүү илдэ барар буолла, хайдах гынаахпытый, онгоһуу-чаас онук буоллаҕа», — диэн бэйэбитин уоскутара, ол сытан сырдык тыһаа бастаахтаабыта.

Анягытын, күндү киһибитин, хаһан да умнубаппыт, хаһан барар син биэр санатар, араас түгэннэригэр өйдөтөр сүбэтэ-амата, үтүө сөбөрэтэ өйбүтүгэр-санаабытыгар үтүө өйдөбүл буолан үйэ-саас тухары хаалыаҕа. Таптыр эдьийбит быдан дьылларга быраһаай!

Бары аймахтара

ИЗВЕЩЕНИЕ

В соответствии с Земельным кодексом Российской Федерации, информируем о предоставлении в аренду земельных участков, по адресу:

- * Едейский наслег, ур. Тонг-Бас площадью 101,00 кв.м, под сайылык;
- * Хомуस्ताхский 1-й наслег, ур. Мотрена площадью 25000,00 кв.м, под ЛПХ (полевой земельный участок);
- * Хомуस्ताхский 1-й наслег, ур. Мотрена, площадью 2000,00 кв.м, под конебазу;
- * Хамагаттинский наслег, ур. Силлээх, площадью 2100,00 кв.м, под туристическую базу;
- * Ленский наслег, с. Намцы, ул. Чернышевского, 42/1, площадью 1500,00 кв.м, под ЛПХ (приусадебный участок);
- * Хатын-Арынский наслег, с. Аппаны, ул. Е. Гоголева, 21, площадью 1200,00 кв.м, под ЛПХ (приусадебный участок);
- * Хомуस्ताхский 2-й наслег, ул. Тэллэкэ 1 площадью 75000,00 кв.м, под ЛПХ (полевой земельный участок);
- * Хомуस्ताхский 2-й наслег, ул. Тэллэкэ 2 площадью 95000,00 кв.м, под ЛПХ (полевой земельный участок);
- * Хомуस्ताхский 2-й наслег, ул. Ампаардаах Арыылаага площадью 170000,00 кв.м, под ЛПХ (полевой земельный участок);
- * Арбынский наслег, с. Сыгынах, ул. И. Слепцова, 26/1 площадью 225,00 кв.м, под строительство антенно-мачтового сооружения;
- * Салбанский наслег, с. Хонгор-Бие, ул. Д.Н. Виокурова, 9, корп. 2, площадью 225,00 кв.м, под строительство антенно-мачтового сооружения.

За справками обращаться в администрации соответствующих наслегов.

Директор Р.К. Колодезников

Любые строительные работы, внутренняя отделка, обшивка.
Тел. 89148230516

Продается участок со срубом 7х7
уч. Нэлэҕэ.
Тел. 89241708931, 89142915951

Учебный центр «Ратник» (г. Якутск) проводит 5-6 февраля в с. Намцы выездное обучение с выдачей свидетельства для получения разрешения на приобретение, ношение и хранение огнестрельного оружия.

Стоимость обучения: 5000 руб. при себе иметь паспорт, фото 3х4 – 1 шт.

Место проведения: с. Намцы, ул. И. Виокурова, 15, здание ДОСААФ
Тел. 89142701902

СЪЕМКА СВАДЕБ И ТОРЖЕСТВ!

Желаете запечатлеть семейные торжества, свадьбы, юбилеи? Нет ничего проще – позвоните по телефону 42-9-48, 89243660623, 89141077316. Мы приедем и по вашему желанию качественно, профессионально снимем на видео и фото с отличным оформлением. Также принимаем заказы на имидж-фильмы, музыкальные клипы, семейное фотографирование на дому, перевод из видеокассет на цифровые носители, монтаж и запись частных видеосъемок.

ВСЕМ РАБОТОДАТЕЛЯМ И ПРЕДСТАВИТЕЛЯМ РАБОТНИКОВ

Управление социальной защиты населения труда при МТ и СР РС(Я) по Намскому улусу на основании пункта 2.14 Порядка проведения экспертизы, утвержденного приказом Минтруда РС(Я) от 01.11.2013 № 10345-ОД просит предоставить информацию об исполнении коллективных договоров по итогам года в срок до 01.02.2014 года по адресу: Намский улус, с. Намцы, ул. Ч. Виокурова, 11/1, тел. 8 (41162) 42-9-47

Намнааҕы «Эрэл» үөрэтэр кини кылгас кэмнээх курстарга сурутуу ытар:

1. «1СБухгалтерия»
2. «Скорняк-раскройщик»
3. «Кылтан өрүү»
4. «Парикмахер»
5. «Маникюрша»
6. «Истэнньэн»
7. «Основы предпринимательской деятельности»

Извещаем о кончине на 81-м году жизни после тяжелой продолжительной болезни БУБЯКИНОЙ (Ли-Фу) Веры Григорьевны , последовавшей 19 января 2014 года в г. Москве. Дети, невестки, зять, внуки	Күндү дьүүгэбитигэр Асяба, кини ийэтигэр, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар аҕалара, кэргэнэ. Нам уллуһун 2 Хомуस्ताх нэһилиэгин Ытык киһитэ, РФ үөрэҕиритин туйгуна, СР үтүөлээх учуутала ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Намтан дьүүгэлэрэ	Диринник ытыктыр, убаастыр биригэ үлээбит коллегабыт, наставниктыт, педагогическай үлэ ветерана, Саха республикатын үтүөлээх учуутала, Россия үөрэҕиритин туйгуна, Учуталлар учууталара. Нам уллуһун Ытык киһитэ, 2 Хомуस्ताх орто оскуолатын историяҕа учуутала ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич уһун, ыарахан ыары кэнниттэн өлбүтүнэн кэргэннигэр Татьяна Петровнаҕа, кыргыттарыгар, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Гоголева М.А., Абрамова Е.А., Старкова Т.В., Старков А.П.	Биригэ үлэири коллегаларыбытыгар Яковлев Алексей Дмитриевичка, Яковлева Светлана Дмитриевнаҕа, кинилэр дьиз кэргэттэригэр, бары чугас аймактарыгар тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ, Уедэй нэһилиэгин Ытык киһитэ, үлэ, тыл ветерана, коммунистическай үлэ уларига ЯКОВЛЕВ Дмитрий Дмитриевич-1 уһун, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. З.П. Саввин аатынан Уедэй орто оскуолатын коллектива	И.Е. Виокуров аатынан Хатын-Ары орто оскуолатын коллектива, профсоюзна оскуолабыт директоругар Дмитрий Иванович Ноговицынҕа тапталлаах балта, Намнааҕы үөрэх управлениына специалиһыгар Иван Дмитриевич Ноговицынҕа тапталлаах эдьийтэ НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна күн сириттэн туораабытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит.
Выражаем глубокое соболезнование нашей однокласснице Быховой (Ли-Фу) Ольге Сергеевне в связи с кончиной после тяжелой болезни ее матери БУБЯКИНОЙ (Ли-Фу) Веры Григорьевны . Одноклассники НСШ № 1, 1976 года выпуска	Убаастыр ыалларбытыгар Олесов Н.Т., Олесова М.И., оболоругар, сиэннэригэр тапталлаах убайдара, абаҕалара ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич уһун, ыарахан ыарыттан орто дойдуттан барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Ыалларыт Гладковтар, Башева С.К., Новгородовтар, Окочешниковтар	Российскай Федерация, Саха республикатын үөрэҕиритин туйгуна, 2 Хомуस्ताх орто оскуолатыгар өр сыларга биригэ үлээбит учууталбыт ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кэргэннигэр Татьяна Петровнаҕа, кыргыттарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. 2 Хомуस्ताх орто оскуолатын профком	Тапталлаах кэргэним, күндү ийэбит НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна тохсунньу 17 күнүгэр уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан бары аймактарытыгар, дьүүгэлэригэр, билэр дьонугар диригник курутуулан иһитиннэрбит. Кэргэнэ, оболоро	Сиэннэри, оболорбут бастакы тапталлаах учууталара, Дьокуускай куорат 31 №-дээх оскуолатын бастын учуутала, СР үөрэҕиритин туйгуна НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна уһуннук, ыарахан ыарыттан олохтон барбытынан убайыгар Ноговицын Р.И., эдьийиригэр Стручкова Е.И., күтүөтүгэр Стручков П.С., кэргэттэригэр, оболоругар, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Харитонов Р.Е., Сивцева А.А., Сивцев И.И. уонна оболоро Толки, Айсен
Ытыктыр убайыт, Российскай Федерация үөрэҕиритин туйгуна, Саха республикатын үтүөлээх учуутала, Нам уллуһун, 2 Хомуस्ताх нэһилиэгин Ытык киһитэ, 2 Хомуस्ताх оскуолатыгар өр сыларга история учууталынан үлээбит ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич уһуннук, ыарахан ыарыттан олохтон кэргэннигэр Татьяна Петровнаҕа, кыргыттарыгар Анисьяба, Зинаидаба, Лияба, биригэ төрөөбүт ыарытыгар Олесов Николай Тимофеевичка дириг кутурбаммытын тиздэбит. Намтан Шестаковтар, Аппааныттан Соловьевтар	Күндүтүк саныыр дьүүгэбитигэр, Уус-Алдан уллуһун 31 №-дээх суут учаастагынан мировой судьяйатын көмөлөһөөччүгүгэр Олесова Лия Тимофеевнаҕа, кини ийэтигэр, эдьийдэригэр, бары чугас аймактарыгар, 2 Хомуस्ताх орто оскуолатыгар биригэ үөрэммит табаарыстарбытыгар тапталлаах аҕалара, кэргэнэ, убаастыр учууталбыт, РФ үөрэҕиритин туйгуна, Учуталлар учууталара, Нам уллуһун бочуоттаах гражданина ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. 2 Хомуस्ताх орто оскуолатын 1995 с. бүтүрбит выпускниктара	Биригэ үөрэммит дьүүгэбитигэр, табаарыспытыгар Олесова Анисия Тимофеевнаҕа тапталлаах аҕата ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. 2 Хомуस्ताх орто оскуолатын 1991-1992 сс. выпускниктара	Күндүтүк саныыр дьүүгэбитигэр, Дьокуускай куорат 31 №-дээх оскуолатыгар өр сыларга таһаарылаахтык учууталынан үлээбит, үрдүк категориялаах үөрэҕиритин туйгуна НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна уһун, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кэргэннигэр Самосов Петр Петровичка, кыргыттарыгар Күнэйгэ, Нарыйаба, бары аймактарытыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Биригэ төрөөбүттэрэ, санаһа, күтүөттэрэ, племянниктара, кийитэ, Стручковтар, Ноговицыннар, Васильевтар, Семёновтар, Гоголевтар	Күндүтүк саныыр, биригэ кылааска үөрэммит дьоборбут, дьүүгэбит НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна уһун, ыарахан ыарыттан орто дойдуттан, күн сириттэн барбытынан кэргэннигэр, оболоругар, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Нам орто оскуолатын 10 «в» кылаас, 1975 с. выпускниктара
Истинник саныыр, ытыктыр чугас киһибит, «РФ үөрэҕиритин туйгуна», «СР үтүөлээх учуутала», «СР Учуталларын учуутала» үрдүк аат кавалера. Нам уллуһун уонна 2 Хомуस्ताх нэһилиэгин бочуоттаах гражданина, өр сыларга 2 Хомуस्ताх оскуолатыгар ситинилээхтик үлээбит педагогическай үлэ ветерана ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич уһуннук, ыарахан ыарыттан орто дойдуттан туораабытынан тапталлаах кийипитигэр, санаспытыгар Татьяна Петровнаҕа, балтыларбытыгар, эдьийдэригэр Асяба, Зинаба, Лияба дириг кутурбаммытын тиздэбит. Намтан В.Л., М.А., К.А. Олесовтар, С.Е. Гаврильева, Хамабяттан М.А., А.П., Е.П. Олесовтар, С.Е. Олесова, Дьокуускайтан Л.Н. Новгородов дьиз кэргэттэрэ	Күндүтүк саныыр, убаастыр учууталбыт, РФ, СР үөрэҕиритин туйгуна, Учуталлар учууталара, Саха республикатын үтүөлээх учуутала, 2 Хомуस्ताх олохтообо ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич ыарахан ыарыттан бу орто дойдуттан туораабытынан кэргэннигэр Олесова Татьяна Петровнаҕа, оболоругар, чугас аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. 2 Хомуस्ताх орто оскуолатын 1987 с. выпускниктара уонна Староватова Евдокия Васильевна	Улусное методическое объединение учителей истории выражает глубокое соболезнование родным и близким в связи с кончиной ветерана педагогического труда ОЛЕСОВА Тимофея Тимофеевича.	Бырааппытыгар Петр Петровичка, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар, кыргыттарыгар Күнэйгэ, Нарыйаба тапталлаах кэргэнэ, кийитэ, санаһара, тапталлаах ийэлэрэ, кийипиттэ, Саха республикатын үөрэҕиритин туйгуна, Дьокуускай куорат 31 №-дээх орто оскуолатын учуутала НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна уһун, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Москвитиннар, Павловтар, Архиповтар	Биригэ үлэири улаһипитигэр Мария Александровнаҕа, кэргэннигэр Николай Николаевичка тапталлаах оболоро НАРЫЙА оҕо сааһыгар ыарахан ыарыттан күн сириттэн курамматтан дириг кутурбаммытын тиздэбит. 1 Хомуस्ताх орто оскуолатын коллектива
Диригник ытыктыр таайыт, абаҕабыт, «РФ үөрэҕиритин туйгуна», «СР үтүөлээх учуутала», «Учууталлар учууталара» билиэ кавалера. Нам уллуһун уонна 2 Хомуस्ताх нэһилиэгин бочуоттаах гражданина, үлэ ветерана ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн туораабытынан истинник саныыр тапталлаах санаспытыгар Асяба, Зинаба, Лияба, чугас аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. ыарахан кэмнигэр аһыгытын тэнгэ үлэстэбит. Намтан, Бөтүнтэн, Дьокуускайтан, Тугалыттан Заматиннар, Даниловтар, Корниловтар, Окочешниковтар, Гаврильевтар	Российскай Федерация үөрэҕиритин туйгуна, Учуталлар учууталара, үлэ ветерана, Нам уллуһун, 2 Хомуस्ताх нэһилиэгин бочуоттаах гражданина ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич б.д. тохсунньу 16 күнүгэр ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн кэргэннигэр Олесова Татьяна Петровнаҕа, кыргыттарыгар Анисьяба, Зинаидаба, Лияба уонна чугас аймактарыгар «Хомуस्ताх 2-с нэһилиэгэ» муниципальнай тэрилти, нэһилиэк депутаттарын уонна ветеранарын сэбиэтин ааттарыттан дириг кутурбаммытын тиздэбит.	Уедэй нэһилиэгин олохтообо, 15 оҕо амаара аҕата, элбэх сиэн, хос сиэн тапталлаах эһэтэ, хос эһэтэ, үлэ, тыл ветерана, совхоз, колхоз туруу үлэһитэ, Улуу Кыайы өрөгөйүн билбит Ытык кырдыбас, Ытык аҕа ЯКОВЛЕВ Дмитрий Дмитриевич олохтон туораабытынан кыргыттарыгар, уолаппытыгар, кийипиттэригэр, күтүөттэригэр, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, бары чугас аймактарыгар, үлээннээхтэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит. «Уедэй нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, нэһилиэк депутаттара, ветеран сэбитэ	Бырааппытыгар Петр Петровичка, оболоругар Күнэйгэ, Нарыйаба, биригэ төрөөбүттэригэр тапталлаах кэргэнэ, ийэлэрэ, кийипиттэ, санаһара, биниги кийипиттэ, Саха республикатын үөрэҕиритин туйгуна, 31 №-дээх оскуола учуутала НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна уһун, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан барытыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Афанасий, Семен Ядрихинский, Иван Ядров дьиз кэргэттэрэ	Стручкова Екатерина Ивановнаҕа, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар САМСОНОВА Наталья Ивановна ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Баишевтар, Аргуновтар, Дьячковскайдар, Дьяконовтар

Күндү дьүүгэбитигэр Асяба, кини ийэтигэр, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар аҕалара, кэргэнэ. Нам уллуһун 2 Хомуस्ताх нэһилиэгин Ытык киһитэ, РФ үөрэҕиритин туйгуна, СР үтүөлээх учуутала ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Намтан дьүүгэлэрэ	Убаастыр ыалларбытыгар Олесов Н.Т., Олесова М.И., оболоругар, сиэннэригэр тапталлаах убайдара, абаҕалара ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич уһун, ыарахан ыарыттан орто дойдуттан барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Ыалларыт Гладковтар, Башева С.К., Новгородовтар, Окочешниковтар	Российскай Федерация, Саха республикатын үөрэҕиритин туйгуна, 2 Хомуस्ताх орто оскуолатыгар өр сыларга биригэ үлээбит учууталбыт ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кэргэннигэр Татьяна Петровнаҕа, кыргыттарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. 2 Хомуस्ताх орто оскуолатын профком	Тапталлаах кэргэним, күндү ийэбит НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна тохсунньу 17 күнүгэр уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан бары аймактарытыгар, дьүүгэлэригэр, билэр дьонугар диригник курутуулан иһитиннэрбит. Кэргэнэ, оболоро	Сиэннэри, оболорбут бастакы тапталлаах учууталара, Дьокуускай куорат 31 №-дээх оскуолатын бастын учуутала, СР үөрэҕиритин туйгуна НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна уһуннук, ыарахан ыарыттан олохтон барбытынан убайыгар Ноговицын Р.И., эдьийиригэр Стручкова Е.И., күтүөтүгэр Стручков П.С., кэргэттэригэр, оболоругар, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Харитонов Р.Е., Сивцева А.А., Сивцев И.И. уонна оболоро Толки, Айсен
Күндүтүк саныыр дьүүгэбитигэр, Уус-Алдан уллуһун 31 №-дээх суут учаастагынан мировой судьяйатын көмөлөһөөччүгүгэр Олесова Лия Тимофеевнаҕа, кини ийэтигэр, эдьийдэригэр, бары чугас аймактарыгар, 2 Хомуस्ताх орто оскуолатыгар биригэ үөрэммит табаарыстарбытыгар тапталлаах аҕалара, кэргэнэ, убаастыр учууталбыт, РФ үөрэҕиритин туйгуна, Учуталлар учууталара, Нам уллуһун бочуоттаах гражданина ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. 2 Хомуस्ताх орто оскуолатын 1995 с. бүтүрбит выпускниктара	Биригэ үөрэммит дьүүгэбитигэр, табаарыспытыгар Олесова Анисия Тимофеевнаҕа тапталлаах аҕата ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. 2 Хомуस्ताх орто оскуолатын 1991-1992 сс. выпускниктара	Улусное методическое объединение учителей истории выражает глубокое соболезнование родным и близким в связи с кончиной ветерана педагогического труда ОЛЕСОВА Тимофея Тимофеевича.	Бырааппытыгар Петр Петровичка, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар, кыргыттарыгар Күнэйгэ, Нарыйаба тапталлаах кэргэнэ, кийитэ, санаһара, тапталлаах ийэлэрэ, кийипиттэ, Саха республикатын үөрэҕиритин туйгуна, Дьокуускай куорат 31 №-дээх орто оскуолатын учуутала НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна уһун, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Москвитиннар, Павловтар, Архиповтар	Биригэ үлэири улаһипитигэр Мария Александровнаҕа, кэргэннигэр Николай Николаевичка тапталлаах оболоро НАРЫЙА оҕо сааһыгар ыарахан ыарыттан күн сириттэн курамматтан дириг кутурбаммытын тиздэбит. 1 Хомуस्ताх орто оскуолатын коллектива
Күндүтүк саныыр, биригэ кылааска үөрэммит дьоборбут, дьүүгэбит НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна уһун, ыарахан ыарыттан орто дойдуттан, күн сириттэн барбытынан кэргэннигэр, оболоругар, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Нам орто оскуолатын 10 «в» кылаас, 1975 с. выпускниктара	Биригэ үлэири коллегаларыбытыгар Яковлев Алексей Дмитриевичка, Яковлева Светлана Дмитриевнаҕа, кинилэр дьиз кэргэттэригэр, бары чугас аймактарыгар тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ, Уедэй нэһилиэгин Ытык киһитэ, үлэ, тыл ветерана, коммунистическай үлэ уларига ЯКОВЛЕВ Дмитрий Дмитриевич-1 уһун, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. З.П. Саввин аатынан Уедэй орто оскуолатын коллектива	Улусное методическое объединение учителей истории выражает глубокое соболезнование родным и близким в связи с кончиной ветерана педагогического труда ОЛЕСОВА Тимофея Тимофеевича.	Бырааппытыгар Петр Петровичка, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар, кыргыттарыгар Күнэйгэ, Нарыйаба тапталлаах кэргэнэ, кийитэ, санаһара, тапталлаах ийэлэрэ, кийипиттэ, Саха республикатын үөрэҕиритин туйгуна, 31 №-дээх оскуола учуутала НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна уһун, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан барытыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Афанасий, Семен Ядрихинский, Иван Ядров дьиз кэргэттэрэ	Стручкова Екатерина Ивановнаҕа, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар САМСОНОВА Наталья Ивановна ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Баишевтар, Аргуновтар, Дьячковскайдар, Дьяконовтар

Күндү дьүүгэбитигэр Асяба, кини ийэтигэр, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар аҕалара, кэргэнэ. Нам уллуһун 2 Хомуस्ताх нэһилиэгин Ытык киһитэ, РФ үөрэҕиритин туйгуна, СР үтүөлээх учуутала ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Намтан дьүүгэлэрэ	Убаастыр ыалларбытыгар Олесов Н.Т., Олесова М.И., оболоругар, сиэннэригэр тапталлаах убайдара, абаҕалара ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич уһун, ыарахан ыарыттан орто дойдуттан барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Ыалларыт Гладковтар, Башева С.К., Новгородовтар, Окочешниковтар	Российскай Федерация, Саха республикатын үөрэҕиритин туйгуна, 2 Хомуस्ताх орто оскуолатыгар өр сыларга биригэ үлээбит учууталбыт ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кэргэннигэр Татьяна Петровнаҕа, кыргыттарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. 2 Хомуस्ताх орто оскуолатын профком	Тапталлаах кэргэним, күндү ийэбит НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна тохсунньу 17 күнүгэр уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан бары аймактарытыгар, дьүүгэлэригэр, билэр дьонугар диригник курутуулан иһитиннэрбит. Кэргэнэ, оболоро	Сиэннэри, оболорбут бастакы тапталлаах учууталара, Дьокуускай куорат 31 №-дээх оскуолатын бастын учуутала, СР үөрэҕиритин туйгуна НОГОВИЦЫНА Наталья Ивановна уһуннук, ыарахан ыарыттан олохтон барбытынан убайыгар Ноговицын Р.И., эдьийиригэр Стручкова Е.И., күтүөтүгэр Стручков П.С., кэргэттэригэр, оболоругар, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Харитонов Р.Е., Сивцева А.А., Сивцев И.И. уонна оболоро Толки, Айсен
Күндүтүк саныыр дьүүгэбитигэр, Уус-Алдан уллуһун 31 №-дээх суут учаастагынан мировой судьяйатын көмөлөһөөччүгүгэр Олесова Лия Тимофеевнаҕа, кини ийэтигэр, эдьийдэригэр, бары чугас аймактарыгар, 2 Хомуस्ताх орто оскуолатыгар биригэ үөрэммит табаарыстарбытыгар тапталлаах аҕалара, кэргэнэ, убаастыр учууталбыт, РФ үөрэҕиритин туйгуна, Учуталлар учууталара, Нам уллуһун бочуоттаах гражданина ОЛЕСОВ Тимофей Тимофеевич ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. 2 Хомуस्ताх орто оскуолатын 1995 с. бүтүрбит выпускниктара	Биригэ үөрэммит дьүүгэбитигэр, табаарыспытыгар Олесова Анисия Тимо			